

שיחות קודש

שיעורים בספר הק' 'שפת אמת'
נמסר ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
במשך פרשת בלק - תש"פ

נכתב מיד אחרי אמירתם - בלתי מוגה

יצא לאור על ידי הרב יצחק טווערסקי

שיעור מיום ו' פרשת חוקת

ד' תמוז

איתא בשפ"א (תרנ"ט) במדרש אמרתי אחכמה כו', שלא היה יכול לעמוד על פרשת פרה, עיין שם. וז"ל המדרש: זאת חוקת התורה וגו' ויקחו אליך פרה אדומה וגו'. רבי יצחק פתח, כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. אמר שלמה, על כל אלה עמדתי, ופרשה של פרה אדומה חקרת, ושאלתי, ופשפשתי, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני.

לכאורה קשה מהו הכוונה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, ומה מונח בזה? ועוד הרי אם יש לך חכמה מגיעים עם זה לכל מקום, והיה לו לומר אמרתי אחכמה ועוד לא הגעתי עם זה לכל מקום, ומהו הכוונה והיא רחוקה ממני?

אלא דהנה עיקר תכלית החכמה לבוא ליראת ד', יש חכמה בטבע ויש חכמה מעל הטבע, אדם שיש לו חכמה אבל רק בטבע לא יכול לבוא לידי ביטול לעומת זאת אדם שיש לו חכמה מעל הטבע יכול להגיע לידי ביטול עד יראת ד', עם חכמה בטבע לבד לא מגיעים לידי ביטול כזה גדול כמו חכמה מעל הטבע שאז אפשר להגיע לשיא הביטול, אדם חושב שיש לו קצת חכמה והוא כבר אויבער חכם וכבר יכול לחשוב כל דבר ולתכנן כל דבר והוא כבר ראש ממשלה, אבל זה לא עיקר החכמה אלא כמו שכתוב הן יראת ד' היא חכמה, כי בזה חכמה שאדם מגיע מזה ליראת ד' היא חכמה אמיתית. כי החכם באמת רואה ומבין השגחת הבורא יתברך והנהגתו את כל העולם, זה דבר אחד, דבר שני וחל עליו יראת ד'.

מסופר על בני החבורה של ר' אשר שערב שבת אחד נסעו כולם למירון, וכשהגיעו נזכרו ששכחו את החלות בירושלים, ולא ידעו מה לעשות, וכשהגיע לבני עקיבא ראו שליח השומר יש קופסאות של חלות, ואמר שמישהו הזמין את זה ובסוף לא הגיע לשבת ואתם יכולים לקחת את זה, וספרו וראו שזה בדיוק החלות שצריכים לשבת, אח"כ סיפרו את כל הנ"ל לר' אשר ואמר איר האט א ציטער געטוהן?.

דהיינו לא מספיק לראות שכל דבר זה סיבות ואז קבלו חלות, אלא עוד יותר שגם החלות זה הקב"ה עד שמגיעים שזה מסובב כל הסיבות, לראות סיבות זה חצי עבודה וזה לבטל את עצמך להקב"ה, אבל העיקר הוא להגיע עוד יותר למסובב כל הסיבות ולהיות אחד עם הקב"ה, אמרות ד' אמרות טהורות מתי אדם מגיע ליראת ד' אמרות טהורות, זה רק כשרואה ומבין השגחת הבורא יתברך והנהגתו את כל העולם וחל עליו יראת ד', וכמו שר' אשר אמר איר האט א ציטער געטוהן?.

איתא בפסיקתא רבה: מהו כחול, אמר רבי לוי, אילולי שהחול הזה מקיף את אוקיינוס ועשוי לו סייג, היה עולה אוקיינוס ומציף את כל העולם ומחריבו, אלא שהחול עומד לפניו כטיכוס וכחומה, ואינו מניח לו לעלות על העולם, כך היתה חכמתו של שלמה מקפת אותו כטיכוס וכחומה וכחול שמקיף את הים.

למה, אלא בשעה שהיה אדם מבקש לעשות דבר שלא כהוגן, ואין חכמתו מקפת יצרו ועומדת בפניו כחומה הזו, כל רע מצוי בתוכו, אלא שלמה, למה הדבר דומה, לעיר שהיא עשויה פירצות ואין לה חומה, עיר פרוצה ואין חומה איש אשר אין מעצור לרוחו, והעיר אשר היא פרוצה כל דבר רע יש בתוכה, הליסטין נכנסים בתוכה, חיה רעה נכנסת לתוכה, כך כל מי שאין חכמתו מקפת את יצרו כמה דברים הוא עושה שלא כהוגן, עיר פרוצה איש אשר אין מעצור לרוחו, אבל שלמה כשהיה מבקש לעשות שלא כהוגן, מה היה עושה, היתה חכמתו

עומדת בפני יצרו כשם שהחול עומד בפני אוקיינוס, ורוחב לב כחול אשר על שפת הים. דהיינו הכוח של חכמה הוא לסלק את היצר הרע, ואז מגיעים ליראת ד'.

כמו שאיתא במדרש ויתן אלקים חכמה לשלמה כו' כחול, כמו שהחול גדר לים, כן החכמה גדורה לשלמה, ובמדרש איתא דעה חסרת מה קנית, דעה קנית מה חסרת. שמנעתו מן החטא, אם כן על ידי החכמה באין אל הביטול אליו ית"ש. מתי זה נקרא חכמה, אם זה מביא אותך לביטול, איזהו חכם הרואה את הנולד, מהו הכוונה נולד, אלא שרואה איך שכל דבר נולד, דהיינו יש נברא ומתחת לזה יש בורא כל דבר נולד יש מעל זה מוליד, דהיינו החכם הולך אחרי השורש בכל דבר, פירוש שרואה כל דבר איך נולד ונתהוה מאין ליש בדבר ד' ורוח פיו יתברך, וזהו שאמר הן יראת ד' היא חכמה, חכמה נקרא שרואה בכל דבר את השורש.

וזה הביטול הוא שורש הטהרה, לפי הדרך שאנחנו מדברים אתה לא צריך להביא את הטהרה אלא הוא נמצא, אלקי נשמה שנתתי בי טהורה היא, אלא אדם צריך להכיר שהגוף הוא לא נצחי, ולבטל את כוחי ועוצם ידי, ולראות בכל דבר איך שצריכים עזר אלקי, ואז ברגע שרואים את הקב"ה בכל דבר אז אמרות ד' אמרות טהורות, כי הקב"ה הוא הטהרה בפני עצמו ואז זה מטהר אותך, אבל ברגע שעוד לא הגעת להבנה שמתחת כל דבר נמצא הקב"ה אז לא מגיעים למקור של טהרה.

כמו שכתוב מי יתן טהור מטמא לא אחד. מי עשה שמתרח יצא אברהם, מעולם הבא יהיה עולם הזה, מי עשה שמאומות העולם יצא בני ישראל, זה הקב"ה שעושה מטמא טהרה רק הוא יכול לעשות אותנו, וזה רק בתנאי שאדם מחובר אליו יתברך אז יכול להגיע לטהרה, אבל ברגע שאתה לא מחובר אליו אתה במקרה ובהסתר, הפרי הארץ אומר השגחה לפי הדביקות, ככל שאתה דבוק בהקב"ה על ידי המידות אז יש לך השגחה פרטית ואתה מונהג על ידו ממש, כי יש השגחה כללית ויש השגחה פרטית, וברגע שאתה לא מחובר אליו יתברך, אז אין השגחה לפי הדביקות.

ועם כל זה מכוח חכמת הטבע והאנושי, מי שדבוק בחכמת הטבע ולא חי עם הקב"ה, אי אפשר לבוא לאחדות האמת, שהוא מוטבע בטבע. נכון שאתה מגיע לכל מקום עם החכמה שלך אבל אי אפשר להגיע לאחדות, אחדות נקרא לחיות אחד עם הקב"ה, הזוהר הק' אומר מי שעושה מצוה ומבטל את עצמו לגמרי להקב"ה הרי זה כאילו קיים את כל המצוות, אדם שחי גאט בטבע זה יפה מאוד אבל אי אפשר להגיע במצב כזה לאחדות האמת, אחדות נקרא בהירות מיוחדת שהקב"ה נמצא בכל מקום.

בשפ"א (שבועות תרנ"ו) וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר אנכי, כי עיקר התורה הוא לראות בכל דבר כי אנכי ד' אלקיך. ולכן התורה מלשון אורה, ומלשון יראה, דכתיב יראת ד' היא חכמה, כי עיקר היראה כשרואין האמת על ידי התורה, איך הקב"ה מנהיג ומשגיח על הכל ומחיה ומהווה כל, ממילא חל יראה אמיתית מרוממות אל, וזהו יראה השלימה.

בספר פרדס שאול כתוב ששמע מרבינו זצ"ל, זאת חוקת התורה, במדרש אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני וכו'. הנה תכלית חכמה היא יראת שמים, כמו שכתוב הן יראת ד' היא חכמה, כי מכל חכמת הטבע יכול להכיר גדלות הקב"ה ושאיין האדם עושה בכוחו. וזה שנאמר בשלמה ויחכם מכל האדם, היינו מכל דבר טבע היה לו החכמה להשכיל כי עיקר הכוח מן הקב"ה, דהיינו שראה מה שהוא עושה הוא חייב את הקב"ה, ולולי ד' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי, וראה שהוא לא יכול לעשות שום דבר, וזה שנקרא חכמה, כוח מה. וזה שאיתא במדרש על הפסוק דחכמת שלמה היה כמו שהחול גבול לים, כך היתה חכמתו גדורה לשלמה,

והיינו שעל ידי זה הכיר כוח הבורא, ומחמת זה בטל לגמרי נגד הקב"ה, וזה שהיתה גדורה לשלמה.

אולם עיקר החכמה היא חכמת התורה, אדם שחקר את תהליך האטום, והגיע למסקנא שאין שום דבר בלי הקב"ה, אבל הביטול להקב"ה לתורה ולישראל הוא הרבה יותר מביטול לטבע, שמזה יכול לבוא לעיקר יראת שמים וביטול לאחדות השמים, ועל זה אמר שלמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. אדם שיש לו רק חכמת הטבע נכון שיש לו חכמה אבל להגיע לחכמה אמיתית להבין טעם פרה אדומה זה אי אפשר, רק אחד שחי אחד עם הקב"ה הוא יכול להגיע לזה, כי חכמת הטבע הקב"ה נתן לכל הברואים, אבל חכמת התורה רק לישראל, היות כי בני ישראל הם חלק אלקי ממעל, א"כ ברגע שאדם חי חכמת הטבע אז אי אפשר להבין ולהשיג טעם פרה אדומה.

ועם כל זה מכוח חכמת הטבע והאנושי אי אפשר לבוא לאחדות האמת, שהוא מוטבע בטבע, ולכן על ידי חכמת שלמה עדיין ביטול זה אינו בא לאחדות, רק על ידי חכמת אלקים בכוח התורה. אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, כמה שניסיתי אבל עוד לא הגעתי להשיג טעם פרה אדומה.

זה שכתוב זאת חוקת התורה, יש נעלם בטבע ויש נעלם בתורה, נעלם בטבע גם שם אפשר להגיע לראות שלא אדם עשה את זה אלא הקב"ה, אבל להגיע לעיקר ביטול הוא רק נעלם בתורה ושם מגיעים לחיות אחד עם הקב"ה. **שהחכמה והביטול שבא מכוח התורה מביא אל אחדות האמיתי, וזוכין לטהרה.** וזהו הרמז ולקחו מעפר כו' ונתן עליו מים חיים, ואז אדם דבוק בשורש, **שהביטול שהוא בכוח מים חיים שהוא התורה,** ששם זה מעין נובע, **בזה באין אל הטהרה, והיא יראת ד' לחיים.**

בפסוק ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו. על פי המדרש בפרשת וירא ויפקח אלקים את עיניה ותרא באר מים, מכאן שהכל בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר עיניהם.

החידושי הרי"מ כותב הכל הוא מוכן ויש, רק שאין אדם רואה, וכאשר יתברר באמת שאין לו כלום, ומה שיש לו הוא רק מהשי"ת, ומעשה ידיו והעצות שלו לא מעלין ולא מורידין, שהמעשה אשר האדם עושה לפרנסה הוא רק שיהיה מקום לחול עליו הברכה, אז מראה לו הקב"ה שהכל מוכן לפניו.

במדרש רבה המבואר כתוב: הכל בחזקת סומין, כל בני אדם אף שיש להם עינים רואות, בחזקת סומין הם, ועוד לא רואים את כל התמונה, אינם רואים אפילו את מה שלנגד עיניהם. מן הכא ויפקח אלקים את עיניה ותרא באר מים, והרי לא היתה עוורת, ולא נברא הבאר ההיא עתה, שאם כן היה הכתוב צריך לומר שד' המציא לה באר, ואמר שד' פקח עיניה לראות באר, הרי שגם אחרי שהיתה לפניו באר הוצרכה שיפקח ד' עיניה לראותה, ולומר לך שכן הוא בכל בני אדם.

ר' אשר היה פעם אחד בנתניה, וקיבל קהל לעצה ולברכה, כל כמה דקות יצא החוצה וחיפש ליטול ידיו, אבל לא מצא שום דבר, בסוף היום יצא ומיד מצא לידו נטילת ידיים, ואמר לעצמו שהקב"ה רצה להראות לי שאתה יכול לעבור ליד זה ולא לראות את זה עד שאני מראה לך את זה ורק אז תמצא אותו.

ופירוש מו"ז ז"ל כי לעולם כל הנצרך לכל בריה מוכן בכל מקום ובכל עת, רק שנסתר מעין הגשמי, אתה פשוט לא שם לב לזה, **וכשהקב"ה מאיר עיניו רואה שהכל לפניו.** ואז מגלים שכל דבר נמצא.

וכמו כן הכא, היה בעצם המים מוכן לבני ישראל, בחידושי הרי"מ איתא: הכל הן בחזקת סומין עד שהקב"ה מאיר עיניהם, והיינו כי באמת הכל מוכן לפני האדם בכל מקום ובכל שעה, רק שהוא כסומא שאינו רואה, וכשהקב"ה מאיר עיניו רואה כי הכל לפניו. וזה שאמר הקב"ה למשה ודברתם וגוי' לעיניהם, היינו שיאיר להם עיניהם, שיהיה כזה בהירות שאני יראה את המים בסלע. וכשהיו במדריגה זו אין צריך לשום נס כי הכל מוכן, כי הכל מוכן באמת מאת הקב"ה מה שהאדם יוכל להשיג בכל יום ובכל שעה ובכל מקום, רק שהטבע מסתיר הכל, וכמו שכתוב גם את כל העולם נתן בלבם וגוי' למען אשר לא ימצא האדם וגוי', ודרשו העולם לשון העלם, היינו כנ"ל שהטבע מסתיר, וכשזוכה לזה שיאירו עיניו, הכל גלוי, וזה היה כוונת הקב"ה למשה שיאיר עיניהם במדרגה זו.

השי"ת אמר ודברתם אל הסלע לעיניהם, מה זה שייד על דיבור לעיניהם, בהכאה שייד זה הלשון כו'. שכפי שמאמינים בהשגחת פרטית כך רואים כבודו יתברך בכל מקום. משה רבינו חשב שהם לא במדרגה הזאת וממילא הרביץ לסלע, אבל משה רבינו יען לא האמנתם בי להקדישני היה צריך להאמין שגם הם כבר נמצאים במדרגה זו.

וזה היה אצל הגר שכתוב ותמלא את החמת מים, לכאורה הרי היא ראתה שמקודם לא היה לה מים ועכשיו הקב"ה הביא לה מים, אי"כ למה היא צריכה למלאות שוב הרי את רואה שהקב"ה נותן לך הכל, אם תצטרכו עוד פעם מים הוא יביא לך, ומה את חושבת שהקב"ה ישכח ממך? אלא הבעיה הייתה שהיא תשכח ממנו וממילא היא מילאה את החמת עם מים, הדא אמרה מחוסרת אמונה היתה, דכתיב ותמלא את החמת, שהיתה יראה שמא יחסרו לה המים ולא יתן לה עוד. דהיינו שברגע שהיה לה מים היא חשבה שהיא מצאה מים וזה לא מהקב"ה.

ו' אשר היה מכין את הנרות ביום חמישי בלילה, והיה שורף קצת את הפתילות כנהוג, שבוע אחד הוא לא מצא את הגפרורים, עד שפתאום עלה לו במוח שלמעלה מעל הארון יש גפרורים, ועלה למעלה ואכן מצא גפרורים אבל באותו זמן שלקח אותם קפץ חיה קטנה ליד זה, ונבהל, ואמר לעצמו רבשי"ע הרי שלחתי לי גפרורים ומה החיה הזאת עושה כאן.

אלא אמר: שנייה לפני זה לא ידעתי איפה יש גפרורים, ברגע שמצאתי שכחתי שלא ידעתי לפני זה, ואז הקב"ה שלח לי חיה כזאת להגיד לי שזה הבריה הכי שפלה שבראתי בעולם, וכמה שאתה רועד ממנו ככה צריכים לרעוד מזה להיות שותף אתנו.

שיעור א'

יום א' ו' תמוז

איתא בשפ"א (תר"מ) ובמדרש כי מראש צורים אראנו כו' משל לפקח שבא לשורש כו' ומצאן קשה כו'. וז"ל של המדרש: כתיב כי מראש צורים אראנו להודיע שנאתו של אותו רשע שמתוך ברכתיו אתה יודע מחשבתו. למה הדבר דומה לאדם שבא לקוץ את אילן מי שאינו בקי קוצץ את הנופים כל ענף וענף ומתייגע והפיקח מגלה את השרשין וקוצץ, כך אמר אותו רשע מה אני מקלל כל שבט ושבט הריני הולך לשרשן בא ליגע מצאן קשים לכן אמר כי מראש צורים אראנו.

פירוש כי בלעם התפאר עצמו בזה שהשיג שורש בני ישראל. השפ"א הולך עם מהלך שבלעם עמלק והמן ידעו שבני ישראל הם חלק אלקי ממעל ממש, דהיינו שהם נמצאים מעל הטבע והם מגיעים לפני דלפני, והם יהיו יותר עליון כי אמרות ד' אמרות טהורות, יש מ"ט שערי קדושה ומעל זה יש שער הנון שזה הקב"ה בעצמו, ותחסרהו מעט מאלקים, הרשעים רצו להגיע עד למעלה לשער הנון אבל שם נפלו כי הם לא יכולים להגיע לשם, המן בנה עץ גבוה חמישים אמה, כי רצה להגיע לשורש שהוא שער הנון, עמלק היה ראשית גוים עמלק, אותו דבר בלעם ג"כ רצה להגיע עד לשם, אבל שם נפלו כולם, ובלעם חשב שהוא כן יכול להגיע עד לשם ולפגוע את בני ישראל שם.

ובאמת הבורא יתברך עשה הכל לטובת בני ישראל שעל ידי שהשיג השורש נשתתק. בני ישראל נמצאים בכזה מקום גבוה שמי שמגיע לשם נופל, כי עם ישראל נצחי, נצח ישראל לא ישקר, ואי אפשר לפגוע בבני ישראל. וזה היה בלעם עם בני ישראל.

אבל בלק קנאה לבני ישראל, שפעם היינו ביחד בדרגה אחד ופתאום הקב"ה העלה אותם למדרגה יותר גבוה, ואקח אתכם לי לעם ולקח אותם שיהיו חלק אלקי ממעל ואילו הגויים נשארו בטבע, **ובלק היה רואה במדריגה קטנה שיש לבני ישראל תוך כל האומות לכן עלה בדעתו ללחום עמהם**, הוא הסתכל עליהם חיצוניות ואז אמר שאנחנו אחד אתו, אבל למעשה אולי זה כן בחיצוניות אבל בפנימיות בני ישראל יותר גבוהים.

אבל בלעם על ידי שהראהו כוח השורש של בני ישראל ושם לא יש שום מגע נכרי ושום כוח ושר וסטרא אחרא אינו נוגע שם. יהודי צריך להכיר את הכוח הגדול שיש לו. ר' צדוק אומר כמו שיש מצוה להאמין בהקב"ה כמו"כ יש מצוה להאמין בעצמך שאתה חלק מאלקי ישראל ושיש לך כוחות אין סופיים, ושם יתפרדו כל פועלי און, אבל רק אסור להישבר מהמצב שלך, אבל ברגע שאדם מכיר את הכוחות שיש לו אתה מגיע לכל הנ"ל.

וזהו שכתוב וירא כו' ישראל שוכן לשבטיו הוא יעקב אבינו ע"ה ישראל סבא וזהו שכתוב לשבטיו. יש מצב של יעקב ויש ישראל, וזהו לשבטיו, יעקב הוא חיצוני וישראל הוא פנימי של כל יהודי. **וזהו שכתוב מה טובו אהליך יעקב** שזה החיצוני **משכנותיך ישראל.** שזה החלק הפנימי. ר' אשר היה אומר שאדם מורכב משלילי ומחיובי, אבל האמת הוא שאדם עצמו הגוף שלו הוא כולו שלילי, ואם יש חיובי הוא מחלק הנשמה שלו שהוא חלק אלקי ממעל ממש, וממילא הקב"ה נתן לך שכל להבין שאתה בעצם שלילי, ואם יש לך משהו חיובי בפועל הוא הקב"ה שנותן לך, קבלתם מלכותי - מקבלים את המלכות להקב"ה ואת המחויבות אליו, ואז קבלתם גזירתי - ואז אתם לא מופקרים, ואז אפשר להפוך את הגוף לנפש.

בהתחלה מה טובו אוהליך יעקב, שזה הנשמה שנמצא בתוך הגוף, ואח"כ משכנותיך ישראל מה נמצא בתוך האוהל ישראל. **הם ב' הבחינות. יעקב הוא העבודה בעולם הזה בין האומות.**

יהודי שנמצא בעולם הזה ועובד להקב"ה, חיצוניות בגופו הוא נראה כמו אומות העולם, אם עושים צילום זה יהיה אותו גוף בדיוק, אבל בפנימיות שם **וישראל הוא שורש בני ישראל למעלה, ושם מקום המנוחה**, ואף אחד לא יכול לערער על זה, כל זמן שאדם לא במנוחה ולא מוצא את עצמו הוא בגלל שלא מאמין בכוחות שיש לו שזה בעצם נותן לו את המנוחה, בששת ימי המעשה אדם מורכב משלילי ומחיובי ביחד, אבל בשבת אז הוא כולו נשמה וחיובי, ושבת הוא רק לבני ישראל, **בחינת מנוחת שבת דכתיב ביני ובין בני ישראל אות הוא**, ברגע שאדם חי עם הפנימי שלו אז לא רק שהנשמה הגיע למנוחה אלא גם הגוף מגיע למנוחה.

וברגע שאדם מחובר לשורש שלו, אז **ואין שם מגע נכרי**, אף אחד לא יכול לשלוט עליך, **ושם שוכן ישראל במנוחה, וזהו משכנותיך ישראל**. מנוחת אהבה ונדבה מנוחת שלום ושלווה מנוחה שלימה שאתה רוצה בה, ושם מגיעים למנוחה ושלווה, כמו שכתוב לא ברעש ד', יחזקאל ראה את המרכבה כל זמן שהיה רעש אין שם הקב"ה, וברגע שלא היה רעש אמר עכשיו זה הקב"ה, כי לא ברעש ד'.

ולמטה צריכין מכסה והגנה, וכמו שורשים שמוכסים, יהודי צריך להיות צנוע במקום שלו ולא לחשוף את עצמו כל הזמן, **וזהו שכתוב אוהליך יעקב. הרה"ק רבי פנחס מקוריץ זי"ע** אומר למה אדם לא מצליח, אלא ברגע שיש לו קצת כסף מיד מפרסם את זה, וחי כאילו שהוא עשיר הכי גדול בעולם, ואין הברכה שורה אלא בדבר הסמוי מן העין, אי"כ ברגע שמגיעים למקור של הברכה שם צריכים לכסות עוד יותר. התענוג שיש לך שכולם יודעים מוריד מהתענוג שלך שאתה יכול לקבל, ואז רק מפסידים הכל.

ומכל מקום ב' הבחינות תלויין זה בזה. צריכים ב' הבחינות, אי אפשר להיות באצילות או רק בטבע, אלא צריכים שתהיה בתוך הטבע ולחיות מעל הטבע. **וכן הוא בפרטות כל איש ישראל שעל ידי שצנוע במעשיו ושומר עצמו בחיצוניות המידות בפשיטות**, רק הוא מפנים אותו עם המוח ועם החשיבה שלו, **זוכה אחר כך לבוא אל השורש והפנימיות**. כל זמן שאתה עסוק לעשות רושם על אחרים אין לך רגיעות, כי אז אתה לא חי בפנימיות אלא בחיצוניות, וברגע שאדם חי בפנימיות שם יש רגיעות, אבל להגיע לזה הוא רק על ידי חיצוניות לפני זה, כי המלאך אין לו את הבעיה הזאת ואין לו את עבודה הזאת, ורק לבני ישראל וכנ"ל.

במשנה מי שיש בו ג' דברים הללו מתלמידיו של אברהם אבינו ע"ה. אדם צריך לדעת מתי יגיע מעשי למעשה אבותי, אדם צריך לדעת שהכוח שיש לו הוא לא שלו אלא של האבות הקדושים. **פירוש שהאבות הקדושים פעלו כל אלה המידות לדורות**, אדם צריך להיות דבוק לצדיק ולתורה, **וכל מה שמתקן האדם עצמו ידע שהוא בכוחם**. ושום דבר לא ממנו לבד.

רק כמו שנאמר הבוחר בדרכיהם ועל ידי זה עושה כמעשיהם. התפארת שלמה אומר אדם שעובר ביער הולך איפה שיש שביל, ומי עשה אותו, אלא יכול להיות שלפני אלפי שנים אדם הלך כאן ועשה את השביל הזאת ומאז כולם הולכים באותו דרך, אי"כ כולם שהולכים בדרך הזו מי שעשה אותו יש לו שכר, וגם עוזר שכולם יכלו בדרך שלו. אותו דבר ברגע שאתה חי עם הדרך של האבות הקדושים, אז האבות מרוויחים ממך את השכר, וגם עוזרים לך ללכת בדרך הזו, משה אהרן בכוהנו ושמואל בקוראי שמו, לכאורה מהו הכוונה בקוראי שמו, אלא הם באים לעזור לך לעבור את העולם הזה.

לכן כל מי שיש בו אלה המידות הוא מתלמידיו של אברהם אבינו ע"ה שכשאמר אנכי עפר ואפר ביטל עצמו וכל זרעו אחריו לד' יתברך. אברהם אבינו לא ביטל רק את עצמו אלא הכניס עבודת הביטול לזרעו אחריו עד סוף כל הדורות, גוי אין לו כוח להגיע לביטול, רק יהודי יש לו את כוח הביטול.

וכן זה לעומת זה. הרשע בלעם חפר דרך שקר לדורות, ר' אשר היה אומר אל תתן לגוף למשוך אותך כלפי מטה, להראות דרך הכנעת שוא, גוי יכול להכניע את עצמו אבל רק בחיצוניות ולא בפנימיות, והוא כולו גאווה בשביל לקבל שכר, הפרי הארץ החיצוני שלו היה מלכות אבל הפנימי שלו היה כולו שפלות הכנעה. צדיקים אמרו שרבי מענדעלע היה שפל באמת וכולם באמת שפלים.

כמו שכתבתי במקום אחר מזה בשם מו"ז ז"ל כי באותו הכנעה עצמו שנאמר אם יתן לי בלק כו' היה רק להתגאות עצמו. רש"י אומר במקום שהיה לו נפש רחבה, אבל זה היה להתגאות עצמו, חיצוני זה היה נראה דיבורים קדושים, כ"ק אאמו"ר זצ"ל היה אומר לא משנה מה אתה אומר אלא מי אומר ואיך אתה אומר. דהיינו אפשר לקחת אותם מילים ולהתגאות בהם או לקחת את המילים ולהגיע להכנעה ושפלות.

שיעור ב'

יום ב' ז' תמוז

איתא בשפ"א (תרל"א) במשנה כל מי שיש בידו שלושה דברים הללו, מתלמידיו של אברהם אבינו. ושלושה דברים אחרים, מתלמידיו של בלעם הרשע. עין טובה, ורוח נמוכה, ונפש שפלה, מתלמידיו של אברהם אבינו. עין רעה, ורוח גבוהה, ונפש רחבה, מתלמידיו של בלעם הרשע. מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע. תלמידיו של אברהם אבינו, אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא, שנאמר להנחיל אהבי יש ואצרותיהם אמלא. אבל תלמידיו של בלעם הרשע יורשין גיהנם ויורדין לבאר שחת, שנאמר ואתה אלקים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך.

לכאורה מהו קושיות המשנה מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לבלעם הרשע, הלא המשנה אמר לפני זה בפירוש שעין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה הוא מתלמידיו של אברהם ולהיפוך מתלמידיו של בלעם, ומה מונח בזה? ועוד קשה מהו המילה נוחלין להנחיל, ומה מונח בזה?

אלא הבעש"ט הק' אומר ששניהם משתמשים עם שניהם, תלמידיו של אברהם יש להם עין טובה וגם עין רעה, תלמידיו של בלעם יש להם ג"כ עין רעה וגם עין טובה. רק השאלה הוא איפה אתה משתמש עם עין טובה ואיפה עם עין רעה, תלמידיו של אברהם מסתכלים על עולם הזה עם עין רעה ועל עולם הבא עם עין טובה, לעומת זאת תלמידיו של בלעם מסתכלים על עולם הבא עם עין רעה ועל עולם הזה עם עין טובה, דהיינו השאלה מה עושים עם זה, וזהו כוונת הקושיא במשנה, והתירוץ הוא שכל אחד משתמש אתם לדרך שלו.

השפ"א שואל שכתוב שאחד שיש לו עין רעה הוא מתלמידיו של בלעם, לכאורה לא צריכים להיות תלמיד בשביל זה, אלא אדם מאיליו נמשך אל החיצוניים לא צריכים לעבוד להגיע לעין רעה להגיע לעין טובה זה עבודה, להגיע לעין טובה נקראים תלמידים אבל להיות עין רעה לא צריכים לעשות שום דבר רק אל תתפלל ואל תלמד ומיד אתה שם. ומהו שם תלמיד בלעם, כי מה נלמד ממנו, ומדות רעות הללו עין רעה ורוח גבוהה כו' יוכל למצוא כל שוטה בלי לימוד. מיד שלא לומדים נמצאים שם, ולא צריכים לחנך על זה?

אלא שניהם יודעים שאחד שנכנע מצליח בחיים, ויש להם טכניקות להגיע לזה, וכן בכל מישור החיים אחד שנכנע מצליח, אין לו וויכוחים עם אף אחד ומסתדר עם כולם והוא קשוב לכולם, אלא אפשר להשתמש עם הכנעה לגשמי ואפשר לרוחני. שלחתי אחד לטיפול וכשחזר משם אמר לי שהוא מדבר בדיוק כמו הרבי, אמרתי שההבדל הוא איפה שהם גומרים אני מתחיל. הם לוקחים את הכנעה כדי שתהיה גדול אח"כ, לוקחים את הקשוב לשני איך לדרוס את השני, לוקחים את השפלות כדי להגיע לגדלות אח"כ.

אברהם אבינו השתמש עם ההסתכלות הפנימיות שלו להגיע לעין טובה, וירא אלקים את האור כי טוב, ולראות בכל דבר חיצוני שיש מישהו שמחיה אותו ואז מגיעים לנקודה טובה, אבל בלעם השתמש עם ההסתכלות שלו לעין רעה, מיד שאל מה חסר לו ומה קרה לו וככה הגיע לכל דבר לעין רעה, דהיינו בלעם נכנע לשני כדי להשתלט עליו אח"כ.

אך כי גם הרשעים מכניעים עצמם, חיצוניות הכנעה שלהם הוא הרבה יותר מהכנעת הצדיקים, והרי אמר אם יתן לי כו' מלא ביתו כו' לא אוכל לעבור כו', ומהו עצמו נלמד שהיה נפש רחבה. ואיך זה יכול להיות שהוא באמת היה נפש רחבה, אלא כי זה נחשב אצלו לחשיבות להקב"ה מה שהוא מכניע עצמו אף שהוא חשוב מאוד. הוא ידע שהוא חשוב מאוד

וחשב שמגיע לו כל דבר בעולם, יש אנשים שמסתובבים כאן ויודעים שכאן מדברים על הכנעה שפלות ויודעים שכדי למצוא חן בעיני הרבי והחבורה צריכים לדבר על הנושא של הכנעה, אבל אחד כזה משתמש עם השפלות כדי להגיע לגדלות אח"כ.

בלעם היה יודע דעת עליון וידע מה הקב"ה אוהב, שהוא אוהב ומחפש אנשים שפלי רוח, הוא למד קורסים איך להפוך לאנשים את השכל, א"כ הוא הלך והתחיל להיכנע, אבל לא באמת כדי להיכנע הקב"ה אלא כדי להגיע לגאווה אח"כ, וכל ההכנעה שלו רק כדי לבוא למדריגה מה להתגאות אחר כך. דהיינו הוא מחפש את הנקודות החלשות שדרכם אני יכול לשלוט עליך, וזה שאמר נופל וגלוי עינים, אבל הוא משתמש עם זה כדי להגיע אח"כ לגאווה, שעל ידי ההכנעה בא למדריגתו. וזה כמו ילד קטן שקורא קריאת משמע עם כולם ושם את היד על העיניים אבל מסתכל בין האצבעות החוצה, כמו"כ הרשעים מיד אחד מכניעים את עצמם ומצד שני מגיעים עם זה לגאווה.

כ"ק אאמו"ר זצ"ל היה שכתוב וכל קומה לך תשתחוה, לכאורה אם זה קומה זה לא תשתחוה, אלא איתא בסידור הרב הנה יש ב' מיני השתחוואות, הא' השתחוואה חיצונית, והוא בחינת הכנעה חיצונית, כשעוברים להגיד גיט שבת, אלו שהם שפלי רוח ובעלי הכנעה אומרים פעם אחד גיט שבת, אלו שהם בעלי גאווה אומרים גיט שבת גיט שבת פעמיים. כמו שהעבד מכניע עצמו לפני אדונו, שמכניע גופו בלבד, אבל בבחינת פנימיות שבנפשו לא הכניע את עצמו כלום, זה רק מוניפלציה דהיינו אתה מחפש דרך לקבל את תשומת לב שלו ואתה יודע מה הוא אוהב ושם תופס אותו, דהיינו שלא ביטל שום רצון פנימי שבנפשו כלל, תבקש שיעשה לך משהו הוא לא יהיה מוכן לזוז אפילו סנטימטר אחד בשבילך, ויכול להיות לו רצון ומחשבה להיות בבחינת יש ודבר בפני עצמו לגמרי. הוא בעצם מוכן להיות לבד ונפרד ממך, רק הוא יודע שאין דרך אחר לקבל מה שהוא רוצה רק על ידי שיעשה את עצמו מוסכן, ואח"כ הוא יכול להוציא את הלשון עליך.

אבל השתחוואה פנימית הוא הנקרא השתחוואת הנפש, דהיינו אתה לא מכניע רק את הגוף שלך אלא גם את הנפש שלך, דהיינו שמכניע נפשו בבחינת פנימית שבה, והוא הרצון הפנימי, שיבטל כל רצונותיו מפני רצון ד', וכמאמר רז"ל בטל רצונך מפני רצונו כו', שלא יהא לו רצון וחפץ אחר זולת רצון וחפץ ד' לדבקה בו, זוהי ענין השתחוואה פנימית, שהוא ענין ביטול הנפש מכל וכל. יש לי רצון אחד להיכנע וללכת אחרי רצון ד'.

א"כ בלעם לא חיפש לשנות את הרצון והחשק שלו, אלא הוא חיפש להפיק את מירבת תועלת שאפשר לעצמו על ידי הכנעה חיצונית, יש כאלו שעומדים בשמחות מתחת לכיסא שלי כדי שיכנסו לתמונות, ברגע שהצלם הלך אין שם אף אחד, א"כ בלעם ידע שכדאי להיות בעל ענוה, ואז אפשר להפיק הרבה תועלת בעולם.

אבל הצדיקים נפש שפלה, אבל הרשעים יש להם נפש רחבה הם לא מכניעים את הנפש רק את הגוף, משא"כ הצדיקים הם מכניעים גם את הנפש שיהיה נפש שפלה. הפרי הארץ היה השפל באמת. והיינו שהרגיש את עצמו הכי שפל שיכול להיות, וברגע שהיה הכי שפל היה יכול להרים את כולם, כשרוצים להרים בנין אי אפשר באמצע אלא צריכים לחפור מתחת לבנין ואז אפשר להרים את כל הבנין, וזה נקרא שפל באמת.

שאין מבקשים רק להיות דבוק בחי החיים, לידע תמיד שאין חיות לשום בריה רק כוח ד', כגרון ביד החוצב, וכל פעולה יהיה דבוק בכוח הפנימיות. אדם ששולט על עצמו יכול לעשות פעולות כי הוא יהיה דבוק בכוח הפנימיות, אבל אדם שלא שולט על עצמו אלא המצב שולט עליו אז עדיף לא לעשות בלי כוונה מלעשות בלי כוונה והעיקר בשביל חיצונית.

בליקוטים איתא כי אתם המעט מכל העמים, ממעטין עצמכם, ועיקר ההפרש שבין אומות לישראל, כמו שאיתא בזה"ק דעבדין לגרמייהו, ורצונם אף מה שמכניעים לפעמים, כדי להרוויח ולהתגאות, כמו שכתבנו בפרשת בלק על פסוק נופל וגלוי עינים, שגם בלעם הכניע עצמו, כמו שאיתא בזה"ק דבכל סיטרין צריך להכניע, לכל דבר בעולם צריכים הכנעה, גם להגיע לסטרא אחרא צריכים הכנעה, אדם שרוצה להתחנף למישהו אחר, הוא חייב לבוא אליו עם הכנעה, רק השאלה מה אתה רוצה להשיג עם זה, אך היה בשקר, ונתגאה שבידו להכניע ולהתגלות, וזה שכתוב אל יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו, גוי לא יכול להגיע לביטול אמיתית בפנימיות הנפש.

אבל בני ישראל להיפוך ממש, שכל מה שרוצים לעלות כדי להכיר גדלותו ונוראותיו, לבוא להכנעה ויראה גדולה באמת. כל מה שיהודי רוצה הוא להיות אחד עם הקב"ה. והחילוק הוא נקודה האמיתיות, שסטרא אחרא מכניע כדי לגנוב ולעלות, ואנחנו בני ישראל גם העליות שמבקשין מהשי"ת, שנוכל להתקרב אליו כדי להכניע ולשוב ליראתו באמת, וזהו סוף הרצון שבישראל לבוא להכנעה. אנחנו מחפשים כל הזמן את הנקודה של הכנעה. הבעש"ט הק' אמר איפה שהמוח של אדם שם הוא נמצא, גוי ג"כ מכניע את עצמו אבל חושב כבר על הגדלות שיהיה לו אח"כ, וזהו נפש רחבה, משא"כ יהודי ברגע שנכנע מחפש את הנפש שפלה, הפרי הארץ הלך עם מלכות אבל הפנימיות שלו היה שפלה. בלעם כלפי חוץ דיבר מילים של שפלות אבל הפנימיות היה גדלות.

א"כ יש אחד שמחפש את פנימיות הטוב ויש אחד שמחפש את פנימיות הרע. אבל כלפי חוץ מי עושה יותר רושם ומי מצטלם יותר טוב, דווקא ההוא שקנה דברים חדשים ומי שמשלם לצלם קצת כסף, אבל זה שלא שילם עושים לו רק חצי תמונה, א"כ ההבדל הוא לא בעולם הזה אלא בעולם הבא.

ומסיים מה בין תלמידיו כו', ופירוש הבעש"ט אוכלין בעולם הזה, ובזה עצמו נוחלין לעולם הבא, כלפי חוץ הם לא משקיעים שום דבר, אבל העיקר אצלם הוא בפנימיות, והם מושכים נחל מעולם הבא לעולם הזה, מלשון נחל, שממשיכין חיות השי"ת גם לעניני עולם הזה, עיין שם. הם הופכים את החומרי לפנימי. הם הצליחו למשוך את הפנימיות לכל מקום בעולם.

הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זי"ע אמר שכל יום בבוקר כשעולה למעלה אז מאיר יוסף (הכוונה להרה"ק האמרי יוסף זי"ע) טלאפעוועט שוין מיט דו שטוואלעס פיל מיט שאקוועס ישועות פאר אידישע קינדער. כשאנחנו רק מתחילים היום האמרי יוסף כבר מלא עם ישועות לבני ישראל. הרה"ק הזידיטשובער רבי היה מדבר מאוד רחב, ופעם אחד אמר היום לא יכולתי לעלות רק עד לרקיע הרביעי. היוצא לנו שצדיקים הללו היו כאן אבל היו למעלה בעולמות העליונים. והיו ממשיכים נחל מעולם הבא לעולם הזה.

מסופר על הגה"ק מבריסק זי"ע שעשה מגבית לישיבה שלו. ואמר מי שייתן סכום כסף גדול הוא מבטיח חצי מעולם הבא שלו, הגיע גביר אחד והוריד סכום גדול לטובת הישיבה. אח"כ שאל להגה"ק הנ"ל הלא עכשיו יהיה לשנינו אותו עולם הבא ומה ההבדל בינינו? ענה הגה"ק הנ"ל אתה צודק אבל לי יש גם עולם הזה, כי אני מושך את העולם הבא לעולם הזה.

על ידי שאדם ממשיך את העולם הבא לעולם הזה זה נקרא נוחלין, אבל בלעם היה הפוך לא רק שלמעלה יהיה להם גיהנם אלא אפילו כאן בעולם הזה יש להם גיהנם, והכל מלא אינטרסים ושטויות כאבים מתחים, והם עושים נחל של גיהנם לעולם הזה, אבל הצדיקים מורידים נחל של שלוה לעולם הזה, יום שכולו טוב יום שכולו ארוך יום שצדיקים יושבים

בעטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה אפילו כאן בעולם הזה. הרשעים שחיים חיזוניים יש להם חיים קשיים, אבל הצדיקים שחיים פנימיים יש להם חיים רגועים.

כי באמת עולם הזה דומה לפרוזדור, אבל התכלית הוא לא הפרוזדור אלא הטרקלין, וברגע שאדם נמצא כבר בפרוזדור הוא כבר מרגיש את הטרקלין, **כי עולם הבא למעלה מהשגה, ואיך יוכל אדם לגשת לזה, רק על ידי שמקרב עניני עולם הזה להקדושה, זוכה שיתגלו לו עניני עולם הבא.** גם בעולם הזה. כי יש עולם הבא בעולם הזה ויש עולם הבא בעולם הבא. **השפ"א** (תזריע תרל"א) אומר **פירוש שממשיך נחל וחיבור משורש החיות אל ההסתר וההעלם שיש בעולם הזה.**

עולם הזה ועולם הבא שתייהם נקראים עולם מלשון נעלם, השאלה היא רק מה נעלם ממה, בעולם הזה הקדושה נעלם בחומרי, ובעולם הבא הוא נעלם ברוחני, ההבדל הוא, בעולם הזה ברגע שאדם מחפש את הנעלם אפשר להשיג אותו, ומבשרי אחזה אלקי ויש מצב להגיע להשגה, ובעולם הבא שם האין סוף מתחבא ברוחני ואי אפשר להגיע לאף מקום, רק מגיעים לנעלם עוד יותר, אבל אדם שהתרגל להרגיש את הנעלם ולמצוא אותו במצב של מבשרי אחזה אלקי אז הקב"ה ייתן לך נוחלין בעולם הבא ג"כ להרגיש אותו, היות שכאן הפסקת עם העולם הזה אז הקב"ה ייתן לך על ידי הכנעה להרגיש קצת מעולם הבא. משא"כ בלעם משך גיהנם לעולם הזה, והגיהנם שהיה להם כאן הוא כאן וכאפס מה שמחכה להם שם.

כי ב' אלו העולמות תלויין זה בזה, עולם הזה נעלם ומה הכוונה נעלם, אלא הקדושה נעלם על ידי התאוות וקליפות, ועולם הבא נעלם על ידי שמאין תמצא ונעלמת מכל. בעולם הזה אפשר לגלות את עולם הבא, זה נעלם ומוסתר עד שאתה מגלה אותו, ועולם הבא הוא נעלם לגמרי ואי אפשר להשיגו. אך מי שמוציא הארה הגנוזה בתוך ההעלם שבעולם הזה, זוכה שיתגלה לו ההעלם שבעולם הבא גם כן. ואז הקב"ה מתגלה אליך בבחינת ועטרותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה. **ובליקוטים** (כי תבוא) איתא ומי שנמשך בעולם הזה אחר רצון השם יתברך, אף שנסתר ונעלם עם כל זה הוא ממשיך עצמו להיות נמשך אחר רצון השם יתברך, כמו כן זוכה בעולם הבא גם כן להיות נמשך אף למקום הנעלם באמת. וזה עבודת האדם בעולמו.

וזה שכתוב להנחיל מלשון נחל אוהבי יש, שזוכה לראות בבחינת אין כאילו היה ממשות. הם אוהבים לראות בתוך היש האין ולעשות אותו יש, מבשרי אחזה אלקי. האם אפשר לראות את הקב"ה? אלא על ידי אמונה זוכים לראות אותו כאילו הוא יש אמיתי.

וזה כל ענין הבריאה יש מאין, שמקודם היה רק אין, והש"י על ידי העשרה מאמרות שבתורה ברא העולם, באורייתא ברא קוב"ה עלמא, שפנימיות העולם הוא בחינת אין באמת כנ"ל. וזהו שעולם הזה כפרוזדור כו'. ועבודה שלנו הוא לעשות מיש אין. כמו שאמר המגיד ממעזריטש זי"ע גדולים מעשי צדיקים יותר מבריאת שמים וארץ, כי במעשי שמים וארץ הקב"ה עשה מאין יש, וצדיקים עושים מיש אין, ולמה זה גדולים? כי משמים מיהב יחבי מישקלי לא שקלי.

ומאיפה יש לנו את כל הכוח הזה, אומר השפ"א זה מאבות הקדושים, מתי יגיע מעשי למעשי אבותי, ברגע שאדם יודע שהוא לא יכול אבל זה נמצא אצלי מאבות הקדושים מגיע לזה. וזה לימוד אברהם אבינו ע"ה, להמשיך כל העשיה אחר חיות הפנימיות, וממילא עין טובה כו', כיון שהכל כוח הש"י בלבד. כי הם לא מחפשים את החיצוניות אלא הפנימיות. איזהו עשיר השמח בחלקו. ובמאירי כתוב: עין טובה, ר"ל ששמח בחלקו, ואין לבו הומה לממון יותר מדאי עד שמתוך המייתו תהא עינו רעה ויקנא באחרים. דהיינו לא כ"כ משנה מה שיש לו

אלא ממי יש לו, הקב"ה נותן לנו ונותן לנו את הכוח ורוצה למנף אותנו, וזהו טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף, וברגע שאדם חי ככה הוא שמח בחלקו.

השפ"א אומר בפרשת שקלים, שאנו אומרים בתפילת מוסף אור פניך עלינו אדון נשא ושקל אשא בבית נכון ונישא. לכאורה משמע שהקב"ה נושא חן, אבל מצד שני כל האומר שהקב"ה וותרן ויותר מעיו, א"כ איך אפשר לומר שהקב"ה נושא פנים? אלא הקב"ה אמר ואכלת ושבעת וברכת וזה נקרא לברך רק כשאדם שובע, אבל בני ישראל מברכים אפילו על כזית וכביצה אפילו שלא באו לכדי שביעה. והכוונה הוא שבני ישראל מראים שחשוב להם הפנימיות ולא החיצוניות, ועל הכל ד' אלקינו ועל זה אנחנו מודים לך, א"כ השביעה הוא כשאנו חיים עם הקב"ה.

ולהיפוך לימוד בלעם הרשע, שאף הכנעה לצורך גיאות. הם גם היו מכניעים אבל זה היה לצורך גיאות, הוא היה שפל אבל באמת שפל. **וזה שאיתא לגרמייהו עבדין. להיות לו מדרגה והתנשאות.** זה היה רק חיצוניות, אבל בפנימיות הם לא היו מוכנים לזוז אפילו אצבע קטנה בשביל אף אחד. **ועל ידי זה יורש גיהנם,** ומה שיש לו כאן בעולם הזה הוא כאפס וכאין מה שמחכה לו בעולם הבא. **גם כן היפוך הנ"ל, שאף שהיה לו קצת מדרגה בקדושה, שהרי היה נביא, רק על ידי שהמשיך החטאים בתוך קצת מעשים טובים שהיו לו,** ואז נתן לקליפה ג"כ על ידי זה הכניס הרע לתוך הטוב, ואז **ויורש גיהנם, כנ"ל.** וזה הגיהנם הכי גדול שיכול להיות.

אבל מידה טובה מרובה ממידת פרעוניות, אדם שמחשיב את הפנימיות ולא את החיצוניות, אז ישא ד' פניו אליך, א"כ אפילו שנפלת אומר ר' **זושא** לא היה יהודי שעשה עבירה ויברא מזה מלאך שלם, כי תמיד חסר לו משהו או רגל או כנפיים, כי הפנימיות של יהודי הוא טוב, א"כ כמו שבני ישראל בעת אכילה מברכים אפילו על כביצה וכזית דהיינו שלא מסתכלים על חיצוניות אלא על הפנימיות שהם שבעים בזה לבד שהם עם הקב"ה, אותו דבר כשבני ישראל חוטאים ח"ו הקב"ה מסתכל על הפנימיות שלך ולא על החיצוניות שלך.

שיעור ג'

יום ג' ח' תמוז

איתא בשפ"א (תרל"ה) במדרש וירא בלק, נוח לרשעים להיות סומין, שראיתם מביא רעה לעולם כו'. היות שזה אור גדול, מאוד קשה לרשעים, וזה משבש להם את השכל, הקב"ה נותן לכל אחד את הדרך איך לקרב את עצמו להקב"ה, אבל ברגע שיש לי מדאי הרבה השפעה ואין לי את הכלים לזה, אז קורה שבירת הכלים, א"כ עדיף לא לראות מלאכות. הפרי הארץ אומר עוד יותר ברגע שהם רואים הם לוקחים מאתנו את הקדושה, יש לנו ענין להסתיר את הקדושה שהם לא ייהנו מזה, גוי ששבת חייב מיתה, כי זה רע בשבילו.

עוד שם מפני מה השרה הקב"ה שכינתו על בלעם כו', כדי שלא לתת פתחון פה לאומות לומר שאתה ריחקתנו כו'. לכאורה מצד אחד אתה אומר עדיף שיהיו סומין, ומצד שני מנסים לרצות אותם, א"כ האם צריכים לתת להם או לא?

דהנה יש להבין, האיך עלה על דעת אותו רשע לקלל את בני ישראל, והלא ידע כי הם חלק ד' ונחלתו. הלא הוא יודע את האמת מי זה בני ישראל, א"כ למה חשב שיכול לקלל את בני ישראל?

וביאור הענין, כי היה מקטרג על בני ישראל, עד יציאת מצרים כשבני ישראל היו חלק מהגויים היו כאן שויון זכיות, לכולם היו אותו גישה ואותו מודעות ובאותו סיר, בהתחלה היה מצב של הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז, ופתאום הקב"ה התגלה אליהם ונתן להם כאלו השגות גדולים בעבודת השם מה שאנחנו לא יכולים לראות בכלל, ואנחנו לא יכולים לראות מה שהם רואים, א"כ אנחנו מבקשים ג"כ לקבל משהו כדי לראות אותך, באמרו העם היוצא ממצרים ויכס כו' עין הארץ כו'. פתאום הם לקח לעצמם את כל העין הארץ שזה הפנימיות מה שהיה שייך מקודם לכולם, ומה עם שויון זכיות.

כי באמת בני ישראל אשר הוציאנו השי"ת ממצרים ובחר בנו להיות לו לעם נחלה, הקב"ה ברא את העולם וברא אור בששת ימי בראשית, והרשעים השחיתו אותו והיה חייב להסתיר אותו, והכניסו בתורה, ואקח אתכם לי לעם ואז אנחנו חלק אלקי ממעל, א"כ כמו שהקב"ה ברא את העולם צמצום אחר צמצום וככה העולם יכול להישאר, ומה אני בורא אף אתה בורא, יהודי יש לו כוח לצמצם, דהיינו שזה לא ילך לגויים ולא לקליפה, ולגלות את הקב"ה בעולם ולא לקחת שום דבר לעצמו, גוי אין לו את הכוח הזה, ואם יש לו משהו כוח זה רק על ידי שבני ישראל מגלים את הקב"ה אז אתה גם יכול לקבל רושם והארה ממה שהם עשו, אבל אם הגוי היה מקבל את זה אז לא רק שלא היה נותן את זה למישהו אחר אלא היה עוד מקלקל אותו ואז גם אנחנו לא היינו יכולים לקבל שום דבר.

השפ"א אומר שכתוב במגילה ואת עשרת אלפים ככר כסף אשר אמר המן לשקול על גנזי המלך ביהודים לאבדם, לכאורה בשביל מה התורה מספרת זאת הוא ממילא לא נתן שום דבר? אלא מסביר מאיפה יש הוה אמינא לגוי עם כזה נדיבות לתת כזה סכום כסף גדול להרוג יהודים, אמרנו שיש סנטיסטיקה בשוויץ כמה המקסימום שגוי נותן צדקה בשנה, ויצא מזה שרק עשרים פראנק שזה כלום ממש. יהודי בשחרית ביום בהיר מחלק כזה סכום. א"כ מאיפה יש להמן כזה כוח לתת כזה סכום גדול?

אלא הקב"ה נתן את הנדיבות הזאת לנו ואנחנו היינו צריכים להחזיר את זה להקב"ה, ובמקום זה נתתי נדיבות במקומות אחרים, א"כ אתה נתת כוח לסטרא אחרא שיהיה לו ג"כ כזה נדיבות לחלק כסף. אבל אומר השפ"א לתת בפועל הוא לא יכול רק אמר המן לשקול

הוא רק הה יכול להגיד אבל למעשה הוא כבר לא היה שם. א"כ היות שאנחנו מקבלים את הכוחות אז הם מקבלים קצת ג"כ, אבל אם הם היו מקבלים הכל, הם היו מקלקלים כל דבר, ועוד אנחנו לא היינו מקבלים שום דבר מזה.

היה המכוון כדי שבני ישראל יסתירו כוח הקדושה, שיוכל הקב"ה להשפיע טוב הגנוז לצדיקים, דכתיב וימנע מרשעים אורם נו'. ואם הם היו מקבלים זאת, אז לא רק שהם היו משתמשים לא נכון עם האור, אלא היו מקלקלים זאת לכל העולם. **ולכן גנוז הקב"ה טוב הצפון לצדיקים, אפילו מבני ישראל, אבל יש צדיקים שיכולים להגיע לדרגה גבוהה מאוד, וכמו הרבי מלובלין זי"ע** שהיה יכול לראות מסוף העולם ועד סופו, ומשום הכי קראו לו דער חוזה, שהיה יכול לראות דרך הקיר מה קורה בצד השני. **אבל בני ישראל הם המחיצה שלא יוכלו עיניהם של הרשעים להסתכל בשפע זו.** איזהו עשיר השמח בחלקו, אומר הפרי הארץ שזה גם ברוחניות, הקב"ה נותן לך רוחניות לפי כמה שאתה מוכן להחזיר אליו יתברך, ואז אתה שמח במה שנתן וגם במי שנתן וגם בצורה שנתן אותו, כי אדם יודע שהקב"ה נותן לאדם רק כמה שיכול ונותן לך כוח לעבור אותו ורוצה שתמנף אותו ולהגיע לפנימיות של הדבר, אבל הקב"ה לא נותן יותר ממה שאפשר לעשות, וגם כשאדם מרגיש שהוא לא יכול הוא צריך לדעת שהקב"ה נותן רק כמה שאפשר לסבול.

ואיך הרשעים כן יכולים להסתכל בשפע זו, אלא ר' אשר היה אומר שאנחנו מפרנסים הכי גדולים של היצר הרע, על ידי שאנחנו נשברים ולוקחים כל דבר לעצמינו, אז אנחנו לוקחים את הקדושה ח"ו לסטרא אחרא ואנחנו מפרנסים אותם, היחידי שיכול לשמור על זה, הם בני ישראל, שלנו יש כוח של הכנעה, לא כן נתן לך ד' אלקיך, הקב"ה נותן ליהודי כוח לשמוע את הסיבות ואת השפל שלו, ולנו יש כוח לקבל מה שהקב"ה נותן לנו, ומה שאין לנו זה מביא לנו שמחה וככה אנחנו מתקרבים עוד יותר להקב"ה.

ובאמת זה עצמו הוא טובה גדולה גם לרשעים, כי אם היה הקב"ה נותן קודם להם אז לא היה נשאר מזה שום דבר, מה שיכולין לקבל על כל פנים מתמצית הקדושה, הגמרא אומרת שאם היו יודעים איזה כוח יש להם בזכות הבית המקדש היו נלחמים עם נבוכדנאצר שלא להחריב את הבית המקדש, ועל זה שנחרב הבית המקדש גם הם סובלים מזה. ומשום הכי כתוב שחלונות בית המקדש היו צרים, כי הם מקבלים רק תמצית מהקדושה. שולוא בני ישראל לא היה נמצא טוב ההוא כלל בעולם.

איתא במכתבי תורה ויראה הנה כאשר ישראל סובבו במדבר והיו מובדלים מעניני עולם הזה לגמרי, ובעיני העולם נדמו כמלאכים לא איכפת להם כל כך, הגוי לא היה מפריע ליהודי כלל, אך כשנצחו מלחמות סיוחן ועוג התחילו להרגיש ריח קדושה, לכך ויגר מואב. אומרים שביום ראשון כשגוי הולך למקום תיפלה ורואה בדרך יהודי מסדר את הגינה שלו עולה הדם בראשו. שיראו פן יתכפיו כולם ויתבטלו, חילוני רואה חרדי מפתח שהפנימיות יבטל את החיצונית שלו, היטלר ימ"ש אמר בסוף ימיו שחשב שיכול על היהודים וראה בסוף שיש להם כוח אדיר שמחזיק אותם בכל מצב.

זהו ויכס עין הארץ, העין והמראה מעולם הזה המה מכסים והכל יתבטל, לכך ביקשו ואגרשנו מן הארץ, על כל פנים לגרשם מן הארציות כנ"ל שישאר להם, אכן ישראל נבראו רק למען ימשיכו את כל העולם וכל הטבע אל הקדושה, והסוף יתעזרו ויקיימו המבוקש. התפקיד של יהודי הוא לשמור שזה לא ילך לטמיון כי אז מפסידים לגמרי, וגם לשמור שזה לא יגיע אליהם כי אז הם נהיו רשעים עוד יותר כי אתה לבד נתת להם את זה.

בשפ"א (סוכות תרס"ד) איתא : ראה זה"ק ועל דא כתיב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, כל מאן דאיהו משרשא וגזעא קדישא דישראל, ישבו בסוכות תחות צלא דמהימנותא, ומאן

דליתיה מגזעא ושרשא קדישא דישראל, לא יתיב בהו, ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא, ולכן דווקא בחג מקריבין ע' פרים מול ע' אומות, לומר, דכל מה שבני ישראל נבדלין לעצמם מזכין גם כן לכל העולם. וכמו כן בבית המקדש שהיו נבדלין בני ישראל, האירו גם לכל העולם. וכן מצינו באברהם אבינו ע"ה, שביקש לקרב כל העולם אל הקב"ה, ואמר לו לך מארצך ומולדתך ומבית אביך כו', וכשתהיה נבדל בפני עצמך, על ידי זה ונברכו בך כל משפחות האדמה.

איתא בספר הזכות במדרש שמא לא יבואו אורחים כו', שהיה עמוד גמילות חסדים להטות כל העולם להשיי, והיתה עבודה עצומה לירד ממדריגתו לדבר עם עובדי עבודה זרה, על כל פנים לא היה נבדל בגופו, ואחר המילה שנשתנה מכל עולם, ודחתה בריתו של נח, היה ירא שיהיה נבדל מאנשי עולם, ולא יהיה מעורב עם הבריות שיוכל ללמדם ולגמול חסד, מאחר שעל ידי המילה הוא למעלה מהטבע, וכך סדרו של עולם, שצריך שיהיה אומה אחת דביקה בדי והנהגה למעלה מהטבע, ועל ידי זה תתפשט חיים וקדושה אל טבע וכל העולם. כמו שאומרים שאם יהודי כאן בארץ מדבר בתפילין אז יהודי בפאריז מחלל שבת.

בשפ"א (חנוכה תרנ"ו) דאיתא מן בית המקדש יוצא אורה לכל העולם, כמו שאיתא במדרש בראשית מהיכן נברא האורה, מבית המקדש. וזה היה על ידי שבנו בני ישראל בית קדוש ונבדל מכל האומות, לכן שרתה שכינה ביניהם, וכן כתיב במדרש שהיו במקדש חלונות שקופים אטומים, צרות מבפנים ורחבות מבחוץ, הרמז, כפי מה שהיה נסתר ונעלם מעיני הרשעים, כך נגלה שם האור והאיר לכל העולם.

ועל ידי שפרצו פרצות בחומה, ואמרו כי גם הם שייכים לזה, מיד נחשך האור, וזה עדות שאור בית המקדש מוכן רק לבני ישראל. לכן אחר כך באו בניך וטהרו מקדשך והדליקו נרות, פירוש, שחזר האור למקומו. ומאז גוי אין להם שום אחיזה בזה.

בשפ"א (לך לך תרמ"ה) כי אברהם אבינו ע"ה רצה לקרב כל הברואים אליו יתברך, אך הרשעים לא היו כדאי ליהנות מאורו, כדכתיב וימנע מרשעים אורם, עיין שם בזוה"ק. כמו דאיתא וירא אלקים האור כי טוב, שהיה מאיר מסוף עולם, וראה שאין כדאי לרשעים, וגנוזו, כן היה אברהם אבינו ע"ה, שהיה מוכן להאיר לעולם מראשו לסופו, אך שלא היו כדאי הרשעים, וגנוז הקב"ה אורו לבני ישראל, ויבדל, ואמר לו לך כו', שיהיה מיוחד האור לו ולזרעו אחריו, ובכוח הבדל וגניזה זו, ימשך אור מרחוק גם לכל העולם, כמו שכתוב ונברכו בך כל משפחות האדמה.

{נחזור לשפ"א שהתחלנו}. וזהו ענין השבת שניתן לבני ישראל אות הוא לעולם כו'. שבת שייך רק לבני ישראל גוי אין לו שום שייכות עם שבת, הקב"ה ברא את העולם עולם חסד יבנה, אבל אם יהיה רק חסד לא יישאר מזה כלום כי זה יתפשט כ"כ שלא יישאר מזה, על כן הצטרף הקב"ה לצרפו גבורה שיהיה כלי לחסד, א"כ כל יום יש לו זוג, יום שני הוא זוג ליום ראשון ועוזר לו לא להתפשט מדאי הרבה. שבת טען להקב"ה לכולם נתת בן זוג ולי לא, אמר לו הקב"ה אני נותן לך את בני ישראל שהם יהיו בן זוגך.

כמו שדרשו חז"ל זה שמי לעלם, העלימהו, כמו כן ביני ובין בני ישראל אות הוא לעולם, פירוש, שבני ישראל יעלימו הארת השבת. וזה ענין אמרם כנסת ישראל יהיה בן זוגך, והבן היטב.

בשפ"א (בשלח תרל"ו) ושמרו בני ישראל את השבת, פירוש, שהתגלות הקדושה בשבת קודש הוא בעבור ישראל, לכן צריכין לשמור הארת השבת. פירוש בני ישראל יהיה בן זוגך, שהם מיוחדים לקבל השפעת קדושת השבת שלא תתפשט החוצה.

בשפ"א (אמור תרמ"ו) וכתוב שבת היא לד' בכל מושבותיכם, היינו שעם היות שהשבת קבוע וקיימא, אבל שיתגלה הארת קדושת השבת בעולם הזה אי אפשר בלתי הכנת בני ישראל. וזה שכתוב שבת וכו' לד' בכל מושבותיכם, בכל מקום שנמצאו בני ישראל נתגלה להם קדושת השבת. וזהו הוא העדות שהשבת מעיד על בני ישראל, שלולי הם לא היתה מציאות להתגלות הארת השבת קודש בעולם, כי השבת הוא קודש.

כל יום יש להם בת זוג, יום שני מכסה את האור של יום ראשון, יום רביעי מכסה את יום שלישי, ערב שבת מכסה יום חמישי, אבל שבת נשאר גלוי כי אין לו בת זוג, א"כ טען שבת תכלית בריאת העולם הוא שלא ילך קדושה לאומות העולם, א"כ מי יכסה את הקדושה שלי, אמר הקב"ה נתתי לך את בני ישראל שהם היחידים שיכולים לשמור שלא תתפשט הקדושה החוצה. בשפ"א (אמור תרמ"ו) איתא ושמתי זרעך כחול הים, וכתוב שמתי חול גבול לים, ולכן נקראים בני ישראל חול, כמו חול מגביל את הים שלא יעלה על היבשה, כמו"כ בני ישראל שהם המבדילין ומגבילין הארת הקדושה, ושומרין שלא יתערב רע בטוב, כנ"ל.

וזהו הענין של קדש עצמך במותר לך, הקב"ה נותן לך דברים אבל צריכים להחזיר אליו יתברך, א"כ אם אתה יכול בכל דרכיך דעהו בסדר, אבל אם אתה לא יכול אז תתרחק מזה כי אתה עוד עלול לקחת את הקדושה שיש ולהעביר אותו לסטרא אחרא ח"ו. ואיתא בכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה, ובכלל, בני ישראל נקראים גדר ערוה, ולכן להם מתגלה הקדושה, שהם כלים להסתיר הקדושה ולהבדיל בין הקדושה ובין החול.

אברכים צריכים לדעת שב"ה יש לכם את הד' אמות שלכם ולא צריכים להתארח אצל גיסים ועוד אנשים אחרים, יש לכם מספיק לצאת ידי חובתו אצל השווער ואצל השוויגער אבא ואימא, אבל אני תמיד אומר הכי טוב לשבת בבית, כי זה הכל בגדר ערוה, וכמה שיותר שנמצאים בבית הכל יותר שמור, אין הברכה שורה אלא בדבר הסומא מן העין, כל אחד צריך לשמור על הבית שלו ולהשקיע שם ומשם להאיר החוצה.

{נחזור לשפ"א שהתחלנו} והרשעים הללו קטרגו באמרם ויכס את עין הארץ, והתחילו להגיד מוסר, פירוש, שביציאתם ממצרים וקבלו התורה היה להם להאיר לכל העולם, אדם שנכנס לספינקא ולא רגיל לשמוע את המילים הללו מיד בהתחלה זה מרגיז אותו ולא יודע מה לעשות עם עצמו, אותו דבר רשעים הללו מצד אחד זה הפריע להם למה זה מפריע להם, ומצד שני אם זה כזה טוב למה לי אין את זה, ולא להעלים השגחת השי"ת שזה עין הארץ, כמו שכתוב עיני ד' אלקיך בה כו'. אבל לא ידעו כי בנפשם דברו, כי הם מונעים שלא יוכלו לגלות הקדושה, כמאמר נוח להם להיות סומין כו'. עדיף שיישארו סומין ולא יראו את הפנימיות בכל דבר, כי אם הם יראו אז לא רק שלא יעשה להם טוב אלא יהיה רע לכל העולם.

וזה עצמו רצה הקב"ה לברר על ידי בלעם, כי לכאורה יש כאן סתירה, כי מצד אחד אתה אומר שכדאי שלא יראו ומצד שני בלעם כן ראה קצת, אלא שלא יאמרו שאתה ריחקתנו, הקב"ה טען שאתם לא יכולים לקבל קדושה, טען בלעם שאנחנו כן יכולים, ואז הקב"ה ייתן להם מצוה קלה וסוכה שמה, וברגע שקבלו את המצוות היה להם כ"כ קשה עם זה שפשוט ברחו מזה, וכן בלעם ברגע שהקב"ה נתן לו קצת קדושה מיד רצה עם זה לקלל בני ישראל.

רק אדרבה זה שנבחרו בני ישראל הוא להם לגויים טובה גדולה, והעמיד להם נביא שהיה לו קצת השגה ורוח הקודש, והיה לו זה מאת משה רבינו שהיה זה לעומת זה מבלעם, וגרם בזה הפסד להם ולבני ישראל גם כן בחטא שיטים. ומה אנו לומדים מזה, שכל דבר שיש לנו, הקב"ה נתן לנו את זה בשביל שזה הכי טוב בשבילי, ואם היה יכול לקבל יותר היה מקבל יותר, ואפילו שיש לשני יותר ממני, זה בשביל להשפיע לך את השפלות שלך ולראות מזה שמה שיש לך תהיה בשמחה עם זה, וברגע שאתה לא באשמה ובשיברון מגיעים להכנעה מזה.

שיעור ד'

יום ד' ט' תמוז

איתא בשפ"א (תרמ"ב) במדרש משגיא לגוים כו', מי האנשים כו', אמר יש שעה שאינו יודע כו'. וז"ל של המדרש: ויבוא אלקים אל בלעם ויאמר מי האנשים האלה עמך, והטעהו הקב"ה, שכך כתיב משגיא לגוים ויאבדם, כיון שאמר לו מי האנשים האלה עמך, אמר אותו רשע אינו יודע בהן, יש שעה שאינו יודע ואני אעשה בבניו כל מה שאני רוצה, לכך אמר לו מי האנשים האלה להטעותו.

ובסימן ו' איתא שם עוד, וכן בלעם הרשע בשעה ששלח בלק אצלו, אמר לו הקב"ה מי האנשים האלה עמך, היה צריך לומר, רבונו של עולם, הכל גלוי לפניך ואין כל דבר נעלם ממך, ולי אתה שואל, אלא אמר לו בלק בן צפור מלך מואב שלח אלי.

וצריך ביאור איך נביא אומות העולם יחשב כזאת. שהקב"ה לא יודע משהו, הלא הוא נביא ולא איש פשוט, ומה קורה כאן?

ויובן הדבר על פי ענין הבחירה שניתן לבני אדם, כדי להבין את התשובה וההסבר צריכים להאריך קצת, וכאן מונח יסוד ששמענו הרבה מר' אשר. כשהגעת אליו בפעם הראשונה שמעתי ששואלים אותו שכתוב הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, שואל הפרי הארץ אבל הלא אף מיעט נקודת אמונתו בו יתברך גם כן מאתו יתברך, וגם כתוב ואלמלא הקב"ה עוזרו לו אינו יכול לו, אי"כ חייבים את העזר אלקי?

אלא אומר הפרי הארץ שחייבים איתערותא דלתתא כדי שיהיה אח"כ איתערותא דלעילא. שאלנו את ר' אשר הלא אתה מדבר כל הזמן שאדם לא עושה כלום ורק הקב"ה עושה, אי"כ מהו הכוונה איתערותא דלתתא, ענה ר' אשר גארנישט. שאלנו עוד פעם הלא כתוב שצריכים לעשות איתערותא דלתתא וזה לכאורה אנחנו עושים ולא הקב"ה, ענה ר' אשר עוד פעם גארנישט. בסוף הסביר זה שאדם מחליט שהוא לא יכול לעשות שום דבר וחייב עזר אלקי אז בא איתערותא דלעילא.

לכאורה מה היה לפני חטא אדם הראשון ומה קרה אחרי החטא? אלא אחרי החטא נהיה בחירה, דהיינו נדמה לי שאני עושה משהו ואני צריך לבטל את עצמי ולדעת שאני לא עושה כלום, לפני חטא אדם הראשון לא היה מצב של בחירה, אדם היה כמו הגלגלים השמש והירח, הם עולים ואומרים שירה, וכמו בהמות, בהמות הייתי עמך, הם ידעו מי הבעל הבית חמור אבוס בעליו אין להם ספיקות מי הבעל הבית.

דהיינו היה סיבות שהראו לי איפה לכת וידעו שבלי זה לא יודעים איפה ללכת, וכמו שהקדושת לוי אומר אצל אברהם אבינו שכתוב ויהי רעב בארץ וירד אברם מצרימה, אומר הרמב"ן הרי הקב"ה אמר לו ללכת לארץ ישראל והאיך קם ועזב וירד למצרים, אלא אברהם אבינו היה חי כמו אדם הראשון לפני החטא, למה הלך לארץ ישראל, כי הקב"ה אמר לו רק לך אבל לא אמר לו לאן ללכת, והלך עם הסיבות כל הזמן עד שמצא את עצמו בארץ ישראל, וידע שכל דבר שעבר עליו או שמע או חווה אותו ידע שבשבילי נברא העולם, וככה הקב"ה מדבר עם אדם, אבל עכשיו פתאום ויהי רעב בארץ אי"כ מסתמא הקב"ה רוצה שיותר אני לא יהיה כאן וללכת איפה שיש אוכל, וממילא ירד למצרים.

ואחרי חטא אדם הראשון אמר הנחש לאדם מה, אתה לא עושה כלום, אתה כן צריך להראות שאתה עושה משהו, ואכל מעץ הדעת, ומה קרה אז, אומר ר' אשר שאז קיבל בחירה, ולא שיש לו באמת אלא נדמה לו שיש לו בחירה, אבל האמת הוא שהקב"ה עושה כל דבר.

אבל ר' אשר מסביר במכתב קל"ה עוד יותר, שיש מחשבה ראשונה ויש מחשבה שניה, מחשבה ראשונה הוא המידה רעה שהקב"ה שולח לאדם כדי שיראה את השפל שלו, ואיך עוצרים אותו, אלא הקב"ה שולח לנו מחשבה שניה שזה הסיבה שמונע ממני לעשות את עבירה, לפני חטא אדם הראשון היה רק מחשבה שניה שזה סיבות ולא היה מצב לראות את השפל של אדם, כי כל השפל בא כדי להראות לאדם שאתה עושה, אבל לפני החטא היות שאדם לא חשב שעושה משהו ורק אחרי החטא אז אדם קיבל את המהלך שאולי הוא עושה משהו, ולפני זה היות שלא חשב על זה היה מספיק לו הסיבות להראות לו לאן הוא צריך ללכת, ולא היו צריכים את המחשבה ראשונה לראות לי את השפל שלי.

אבל אחרי חטא אדם הראשון שאז אדם התחיל לחשוב שעושה משהו ואז אדם לא שומע את הסיבות שמביאו לשמוע את הקב"ה בכל דבר, א"כ צריכים להוסיף לך לראות את השפל שלך שזה מחשבה ראשונה, ואז מגיע איתערותא שאדם אומר להקב"ה שאני כלום ואז הקב"ה שולח לך את הסיבה שזה מחשבה שניה ואז אדם יקשיב לזה שהוא לא יכול ורק הקב"ה יכול, ואלמלא הקב"ה עוזרו אינו יכול לו. א"כ הסיבה ראשונה הוא איתערותא דלתתא שאדם מסכים שהוא לא יכול לעשות שום דבר.

וזה מה שכתוב אכלתי ואוכל עוד, לפני זה היה לי את הסיבה שמנע ממני לאכול מעץ הדעת, וברגע שאכלתי ממנו אז כבר לא ראיתי את הסיבה שמונע ממני ועוד חשבתי והייתי לאלקים, א"כ אני צריך את מחשבה ראשונה שאני מסוכן, ואז פתאום גליתי שאכלתי ואוכל עוד, לפני זה היה לי כ"כ ברור הסיבה שהקב"ה שלח לי שלא הייתי צריך לראות את השפל שלי, אבל אח"כ הייתי צריך קודם לראות את השפל שלי שאני לא יכול, ואח"כ אני יכול להגיע ולראות שרק הקב"ה הוא כן יכול.

כתוב שדוד המלך קיבל שבעים שנה מאדם הראשון ובוזה תיקן את החטא, לכאורה מה הכוונה שתיקן את החטא, אלא אומר ר' אשר שדוד המלך אמר ליבי חלל בקרבי ואמר בחנני ד' ונסני, דהיינו שלא היה צריך את המחשבה ראשונה של השפל אלא היה מספיק לו את הסיבות של מחשבה שניה שזה מונע ממנו לעשות עבירות, ולמה א"כ נפל אח"כ, אלא הוא לא נפל בשבילו אלא בשבילנו, כי אנחנו לא מגיעים לדרגה הזאת לשמוע בכל דבר את הקב"ה, א"כ מי שאומר שדוד חטא אינו אלא טועה, כי באותו יום הקב"ה לא נתן לו את הסיבה השנייה כדי שיתחיל לחיות עם הסיבה ראשונה ואז לחיות עם הסיבה שנייה, כי לפני זה היה חי רק בסיבה שנייה ואז אמר ובצדק בחנני ד' ונסני, וזה היה אדם הראשון לפני החטא וזה בעצם תכלית הבריאה.

אבל היות שדוד מלך ישראל חי וקיים א"כ דוד המלך היה מוכן למסור את נפשו בשבילנו, וכן אנו יודעים שתהילים אומרים בשמחה, כי זה נותן לאדם לא להישבר במקום שנמצא, וכמו שדוד המלך כשהיה שם לא נשבר אלא מינף אותו להרב כבסני מעוני ומחטאתי טהרני כי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד, דהיינו היו צריכים לקחת ממנו את הסיבה השנייה כדי שיפסיק להגיד בחנני ד' ונסני ויתחיל להיות אתנו במעברים שלנו, ויתחיל לראות את השפל אבל לא להישבר שם אלא הפוך לראות שם את הקב"ה ולשמוע את העזר אלקי.

והכל אני אומר בתור הקדמה לדברי השפ"א, כי הוא הולך להגיד שהקב"ה נותן לאדם בחירה, דהיינו כאילו שהקב"ה נתן לך עכשיו מצב שאתה יכול להחליט מה לעשות, יש שעה שאינו יודע, זה נקרא מצב של בחירה שנותן לך להחליט מה לעשות, יש בחירה ויש ידיעה,

ידוע השאלה אם הקב"ה יודע איך אני בוחר, ואם אני בוחר איך הקב"ה יודע? אלא כל השאלה הזאת נהיה אחרי חטא אדם הראשון, כי לפני זה לא היה בחירה, כי אדם לא חלם אז שעושה משהו, כל הבחירה נהיה אחרי החטא שאז נדמה לאדם שעושה משהו כאילו שהקב"ה אומר לך קח את המפתחות ותעשה מה שאתה רוצה, א"כ אז צריכים לראות את השפל שאדם בעצמו לא מסוגל לכלום אפילו לפתוח את עיניים בבוקר, ואדם צריך כל יום בבוקר מחדש לחזור שהקב"ה נותן לו כל דבר, ואיך רואה שהוא עושה ע"י שאני יודע שאני לא עושה, וזה הצדיקים.

משא"כ הרשעים לוקחים אותו הרגשה וחושבים שהם באמת עושים כל דבר, אברהם אבינו עבר עשר ניסיונות, ובאחרון אמר להקב"ה עוד ניסיון אחד ואני לא יכול יותר, אבל העיקר של הניסיונות הוא לא להפיל אותך אלא שתגיע למצב לשמוע את המחשבה ראשונה שאתה לא יכול, ואז אתה אומר להקב"ה אל תשלח לי ניסיונות יותר, דהיינו אני כבר הגעתי למסקנא שאני לא יכול ואתה כן יכול, וממילא אני יכול לראות את הסיבות ואני לא צריך לראות את השפל שלי לפני זה.

אומרים בתפילה בבוקר ואל תביאנו, לא לידי חטא, ולא לידי עבירה ועון, ולא לידי נסיון, ולא לידי בזיון, ואל ישלוט בנו יצר הרע, והרחיקנו מאדם רע, ומחבר רע, ודבקנו ביצר הטוב, ובמעשים טובים, וכפה את יצרנו הרע לעבוד ולהשתעבד לך, לכאורה אדם צריך להחליט האם הוא רוצה טוב או רע? אלא הביאור הוא אני מודיע להקב"ה שאני לא יכול א"כ אל תביאני לידי ניסיון, ומי ישמור עלי רק הקב"ה. כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, והכוונה הוא שלא רק בית דין אלא כל אחד צריך להגיד כופין אני רוצה להיות קרוב אליך אבל אני לא יכול לבד, ומה נשאר לי רק רצון לרצות להגיע להקב"ה, ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, ואז הקב"ה מוביל אותך, ולאדם נשאר רק רצון.

בראש השנה אנו אומרים וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, לכאורה מה הכוונה בזה? אלא אנחנו מבקשים מהרגע הראשון שאנחנו לא יכולים לעשות שום דבר ורק הקב"ה יכול, ואנחנו צריכים לבטל את הבחירה שאין לנו בחירה, וצריכים לבקש לצאת מהבחירה, כי כל זמן שאנחנו עוד במצב של בחירה אנחנו בסכנה.

ויובן הדבר על פי ענין הבחירה שניתן לפני אדם, לפני חטא אדם הראשון לא היה בחירה ומה התחדש אח"כ שנהיה מצב של בחירה? **אם כי הקב"ה וב"ש אין כל דבר נעלם ממנו**, בחירה נקרא שנדמה לך שהקב"ה לא יודע, ונדמה לך שנתן לך את המפתחות, **אך זה יותר פלא מהכל**, שהקב"ה מצד אחד **שהוא כל יכול, והידיעה וההשגחה בידו וברשותו, כשחפץ לסלק השגחתו וידיעתו, כן הוא, מה שאין בשכל אדם להשיג איך שלא לראות את הנראה**. ומה היה הטעות של בלעם? אלא הוא חשב שיש עשה שהקב"ה לא יודע, וברגע שאין שם ידיעה א"כ יש שם בחירה, כי או ידיעה או בחירה, כי היות שיש עשה שהוא לא יודע ואז אני יכול לבחור מה שאני רוצה.

ויש עשה, הוא לשון רצון, שיש לפניו יתברך זה הרצון ליתן הבחירה להאדם, והרשעים שמחין בזה, הקב"ה נתן את הבחירה כדי שיהיה שכר ועונש, ושלא יהיה נהמא דכסופא, הרשעים שמחים בזה שהם יכולים לעשות מה שרוצים, **והצדיקים להם לעבודה קשה**, והם מבקשים מהקב"ה כל יום אל תביאנו לא לידי חטא ולא לידי עבירה ועון ולא לידי ניסיון ולא לידי בזיון, ודבקנו ביצר הטוב, ומבקשים מהקב"ה היות שאנחנו הכי מסוכנים א"כ אתה חייב לשמור עלינו, כי אם לא אנחנו בצד שני, כי הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, כי אני צריך לבקש מהקב"ה שאני לא ייפול.

בשפ"א (שבת תשובה תר"מ) כי בוודאי צדיקים זוכין בעבודתם, עד שניקח מהם כמעט כל הבחירה, כיון שבוחרים בזה, ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. הצדיק בוחר שלא להיות לו בחירה אלא רק לשם רצון לאיזה כיוון ללכת, אז מוליכין אותו, וזה באמת יהיה סוף התיקון כאשר ישובו כל בני ישראל באמת. מי שאומר שדוד חטא אינו אלא טועה, כי הוא לא נפל בשבילו אלא בשבילנו.

{נחזור לשפ"א שהתחלנו} והצדיקים להם לעבודה קשה. האמרי יוסף זי"ע היה אומר בכל יום שהיום זה כזה יום שאפילו בריה שפלה כמוני ג"כ יכול להתקרב לקדושה. ומבקשים לצאת מהבחירה. ומקבלין בכל יום מלכותו יתברך, וכל יום מחדש הם אומרים מודה אני לפניך מלך חי וקים שהחזרתני בי נשמתני בחמלה רבה אמונתך סלה, כל יום צריכים לבקש מהקב"ה תעזור לי, לבד אני לא יכול לבד אני מסוכן, ומה ומבקשים, וכפה את יצרנו כו', אני רוצה שאתה תוביל אותי כי אני לא מוביל את עצמי, והקב"ה ממלא לכל אחד כרצונו. ברגע שאדם מבקש אז הקב"ה נותן לו, וזה כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, הוא צריך לכפות את עצמו לדעת שלא הוא עושה אלא להגיע למצב לדעת שהקב"ה עושה כל דבר. וכל זה היה הטעות של בלעם משגיא לגוים ויאבדם.

כ"ק אמו"ר זצ"ל היה מספר, שפעם אחד אמר ר' זושא לר' אלימלך מיילך אחי אתה הייתי בחטא של אדם הראשון ואיך נתת לאדם לאכול מעץ הדעת, אמר ר' אלימלך תאמין לי רציתי לחנוק אותו אבל הוא אמר לי שביום אכלתי והייתי לאלקים ואז יהיה לי בחירה ואז אפשר לעשות מה שרוצים, א"כ אם אני לא הייתי נותן לו לאכול היה מסתובב עד היום הזה ואומר אם אני הייתי אוכל מעץ הדעת יכולתי להיות כמו הקב"ה, ואז החלטתי שכן יאכל מעץ הדעת ואז יראה שהוא לא כמו הקב"ה.

וזה מזמור שיר ליום השבת, ואז אדם הראשון עשה תשובה, אמר ר' אשר שאדם הראשון אמר אכלתי ואוכל עוד שעכשיו נודע לי את השפל שלי שאני בסכנה, וזה ע"י שאני יודע שאוכל עוד, ואז אפשר לשמוע את הסיבה השנייה שמונע ממני לאכול הלאה, וזה חוזר לעצמו כל פעם מחדש, כי אדם גונב כל נשימה לעצמו ואז אדם חושב שהוא נושם ואז הקב"ה נותן לי עוד נשימה להראות לי את השפל שלי שהוא צריך לתת לי, וככה זה חוזר חלילה.

אדם שחי בדרך או שלא חי בדרך, תלוי האם הוא נשבר או לא, ר' אשר אמר שאדם הוא כזה גולם שלא חולם שהוא גולם, ומה הפירוש בזה, אלא כי הוא חושב שהוא כן יכול, דוד המלך אמר כגולם אני מוטל לפניך כמי שאין לו ידיים ורגליים, דוד המלך הגיע לכזה מצב של גולם שידע שהוא לא עושה שום דבר, ואם יש לו משהו זה לא הוא אלא הקב"ה, גלמי ראי עיניך, ברגע שאני חי שאני גולם אז אני רואה שאתה נותן לי את זה, ובשביל לראות שהוא עושה אני חייב לראות כל שנייה את השפל שלי, וזה ר' אשר אמר שהפחד הכי גדול של צדיק אמת הוא שישכח את הקב"ה.

משה רבינו היה זה לעומת זה מבלעם ומה שהוא עשה בפועל עלה למשה רבינו במחשבה דק מן הדק, אבל בכל ביתי נאמן הוא והיה לו את המחשבה שנייה שהקב"ה שומר עליו וממילא היה נאמן כי לא היה תחום אחד שלקח לעצמו, וכל דבר ידע שזה הקב"ה.

שיעור ה'

יום ה' י' תמוז

איתא בשפ"א (תרמ"ה) בפסוק וישם ד' דבר בפי בלעם, דרשו חז"ל שנתן רסן לתוך פיו כו', עיין שם. מהו הכוונה רסן? אלא רסן נותנים לתוך פיו של בהמה, ודרכו מנווטים את הבהמה לאיזה כיוון ללכת ימינה שמאלה או ישר, ודבר שני הבהמה לא יכולה להוציא את הרסן מתוך פיו. אותו דבר עשה הקב"ה עם בלעם, כי כל דיבור שאדם מדבר הרי השורש הוא מלמעלה, ומאתו לא תצא הרעות, ואם יש רעה זה רק למטה, וכמו באמבולנס שכתוב הפוך כדי שאתה תראה את זה, אתה רואה הפוך אבל בעצם זה ישר, דהיינו המילים כשיוורדים לכאן אדם מחליט איך לקבל אותם, כי הקב"ה ברא את העולם עם התורה שזה אותיות, אבל איך שהם יוצאים החוצה תלוי באדם שמדבר, אפשר לקחת את האותיות ולשבש אותם, או לקחת את האותיות ולדבר דיבורים טובים.

איתא בכתר שם טוב האדם יכול להפוך חלום או נבואה מרעה לטובה, כל מחשבה שנכנסת לאדם בידיים שלו להפוך אותו מרעה לטובה, כמו שרואה בחלום מת יכול להפוך לעשות תם, וכמו דאיתא בעבודת ישראל שאפשר להפוך צרה לצוהר, מוות אפשר להכניס עין וזה נהיה מעות. דהיינו אדם שחושב טוב יהיה טוב. הקב"ה נותן לך את המחשבה בעצבות אבל לא שתהיה בעצבות אלא שתגיע מזה לשמחה, אבל הוא נותן לך את זה בצורה של רע ועבודה שלנו הוא להפוך אותו מרע לטוב, יתרון האור מן החושך, השמחה מעצבות זהו שמחה אמיתית, אבל שמחה בלי עצבות לפני זה אין לזה שום ערך, אדם שנפגש עם מישהו מיד עולה לו השלילי, אבל עבודה שלנו הוא להפוך אותו משלילי לחיובי.

השפ"א מסביר שההבדל בין תלמידי אברהם לתלמידי בלעם הוא, איך ניגשים לחיים, כי בכל דבר יש טוב ורע, יש אנשים שחיים כאן כמו בים ונוסעים עם הרוח, יום אחד הוא עצבני יום אחד הוא שמח יום אחד הוא שבור למעלה למטה יעלו שמים ירדו תהומות הכל תלוי במזג אויר חיצוני, או פנימי, או סביבתי, אבל אדם צריך לדעת אמר ר' אשר שהגאווה ייאוש מזיק לאדם לנפש הרבה יותר מאדם שנושך לו אצבע, אדם שאין לו יציבות להיות בשמחה כל הזמן ובחיובי ולראות טוב בכל דבר והוא חי רגע ככה ורגע ככה, זה שוחק את הנפש בצורה נורא ולחזור בחזרה יהיה לו לעשות דרך ארוכה מאוד.

והדרך הנכונה הוא להציל את עצמו מכל הנ"ל הוא, לדעת את הסכנה שלו, כי ברגע שהוא חושב שהוא כל יכול אז הוא נכנס למקומות שלא צריך להיכנס לשם, אדם שחושב שיודע גאט ומחליט להיכנס למקומות נמוכים ושפלים, אדם צריך קודם להיזהר לא להיכנס למקומות שאפשר לאבד את עצמו שם, ואפילו בדברים שבקדושה, פעם נכנס אחד לר' אשר ושאל אותו שתמיד מאחר את התפילה ומגיע באמצע, ושואל האם להתחיל להתפלל מהתחלה או מאיפה שהחזן עומד, ענה ר' אשר עם החזן ביחד, כי אחרת לא יהיה לך לא זה ולא זה, אבל האמת שצריכים להיות רבע שעה לפני התפילה ולהכין את עצמו להיות ביחד עם הציבור, דהיינו צריכים לראות לא להגיע למקומות שיש שם כן ולא או עצב ושמחה, וזה בזה פנימי וחיובי.

יש מקדם בטחון, אדם שמוציא משכנתא יודע שלוקחים שמאי שמעריך את הדירה שלך, לדוגמא ששמאי נתן ערך של מליון ש, אז אומר הבנק לשמאי אני מציע להעריך אותו רק בשמונה מאות אלף ש, ומזה הבנק נותן לך רק חצי. וזה הכל למה, כי לדוגמא תקופה כמו עכשיו שאנשים לא משלמים שכירות ולקונים אין כסף לשלם את המשכנתא, א"כ אחד שלקח משכנתא במאה אחוז קשה לו מאוד לשרוד את התשלום, אבל אחד שלקח רק

חמישים אחוז אפילו עכשיו יכול לשרוד את זה, אבל אלו שלקחו מאה אחוז נשארים בלי כסף ובלי דירה.

אותו דבר אדם לא צריך להיכנס למקום שיודע שהוא לא יכול לשרוד שם, אם הוא שם צריכים להילחם לא לאבד את עצמו שם, אבל אין שום מצוה להיכנס לשם, אברהם אבינו היה לו עין טובה ולא נכנס לכאלו מקומות שיש שם מלחמה, אלא מיד תחשוב טוב יהיה טוב, וגם אדם עצמו כמים לפני כן לב האדם אל האדם, הוי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות, אפילו שהשני לא מקבל אותי כמו שצריך, אבל אני צריך לקבל אותו.

כתוב **בשלטי גיבורים** על דאיתא בגמרא שבת שמותר לנשים לצאת עם תכשיטים בשבת, כי זה חלק מלבושם א"כ אין איסור יציאה בשבת, וכותב שם בשם ר' דוד שאמר מי שרוצה להיות שמח יסתובב בכיס עם זהב תמיד, כי זהב עושה אדם שמח, דהיינו אדם צריך למצוא מקומות ששם יכול להיות לו שמחה, ואח"כ כשבא גיהנם או מוחין דקטנות או הצפה כל שהוא אז דבר ראשון לך דומיה תהילה, לשתוק שוויגען שטימען שלונגען, כי ברגע שמתחילים לעשות משהו אז מזיקים לעצמו, הבא לידי כעס בא לידי טומאה.

וזה הענין של ללכת לשדה, אנשים חושבים שזה ביטול תורה או ביטול מקח וממכר, אבל בדיוק הפוך עת לעשות לדי הפרו תורתך, ביטולו זה קיומו, כי בלי בדידות אי אפשר להשתלט על זה, דבר שני צריכים לקחת את החיובי מכוח השלילי, כמה שהקב"ה נותן לך הוא הרבה יותר עוצמתי מהשלילי, כל השיברון שיש לאדם הוא רק כשחשב שיכול ופתאום רואה שלא יכול, אבל עכשיו יש לו הזדמנות לראות שמה שיכול שזה לא שלו אלא הקב"ה עושה כל דבר, א"כ זה שהוא לא יכול הוא לא כי הקב"ה רוצה להעניש אותו אלא לחזק לו את התחושה שכל דבר זה הקב"ה.

ואיך אפשר לדעת אם אני חי עם הקב"ה או לא, הוא אם אני נשבר בכל מצב, וזה כי אני חשבתי שאני מצליח, וברגע שאני רואה שנשברתי אז צריכים לעשות חשבון מחדש שהחיובי הוא הקב"ה והשלילי זה אני, ומה קורה, אלא אני הפכתי את היוצרות כי אני חושב שאני הטוב והקב"ה מכניס לי רע כל הזמן, אבל מאתו לא תצא הרעות ומשם יורד רק טוב, בקיצור דבר ראשון אסור לאדם להיכנס למקומות כאלו שיש שם גאווה וייאוש כל הזמן, כי מה שהקב"ה נותן לי אני יכול לעמוד בזה, אבל איפה שאדם נכנס למקום שלא היה אמור להיות שם לכתחילה שם הוא מאבד את עצמו לגמרי.

וצריכים לראות לא להיכנס לשם ואם הוא כן נכנס צריכים לעשות לך דומיה תהילה, לשתוק ולסגור את המוח וללכת לשדה, וגם להפוך שם את השלילי לחיובי, לדעת שחיובי זה הקב"ה אבל הוא היה חייב לתת לך את השלילי לפני זה כדי שתבין שזנחת את החיובי וחשבת שזה אתה. עשיו רדף אחרי יעקב אבינו, אבל יעקב מיד חשב למה רודפים אחרי, אלא כנראה שלקחתי משהו לעצמו איזה לק קטן, ואז אמר כי במקלי עברתי את הירדן הזה, ואמר שזה בא לחזק אותי שמה שיש לי זה לא שלי ואני אפילו מקלי אין לי, ואם יש לי זה הקב"ה, וזהו נקרא המתקת דינים בשורשם.

וי"ל כי שימה הוא לשון סידור, כמו ושמו כו' איש על עבודתו. הקב"ה סידר את המילים של בלעם שלא יהיה לו את היכולת לדבר רע על בני ישראל. איתא בספר **צורר המור** על הפסוק ושמי את שמי על בני ישראל ואני אברכם, להורות שאע"פ שהשם צוה לכהנים שיברכו לישראל, השם היה המברך והמסכים על ידם, וזהו ואני אברכם לישראל, ולכן אמר ושמו את שמי, שהם לא היו עושים אלא שהיו מסדרים סדרי הברכה והשמות, וזהו שמו, ויסדרו, וכן ושמו אותם איש על עבודתו, אבל אח"כ השם היה המברך והגומר על ידם. כמו"כ בלעם

הקב"ה ידע עם מי יש לו עסק ואז היה חייב לשום לו רסן בפיו, ומזה אנו רואים שכל אחד יש לו את הכוחות לנווט את המילים שלו או לחיובי או לשלילי.

הנה כל כוחו של אותו רשע היה להיות כלי מוכן לרעה. השפ"א אומר במקום אחר שכמה זעמו של הקב"ה, רגע, ובלעם היה יודע לכוון אותו רגע, אבל אברהם אבינו חיפש כל הזמן את הטוב שבכל דבר, כי העולם הזה הוא כולו זעם, ויש חוט של חסד, אבל עולם הבא הוא כולו חסד וחוט של זעם כרגע, אברהם אבינו חיפש בזעם את הנקודות הטובות, ובלעם חיפש באמת את הזעם של הקב"ה, ר' אשר היה אומר שיש אנשים שמחפשים נקודה אחד של רעה ומנפחים אותו כמו פיל, אבל צריכים לדעת חבוקה רגע עד שיעבור זעם, אין שמחה בלי עצבות, הנקודה של עצבות נותנת משמעות הרבה יותר גדולה לשמחה שלך.

וכמו שהצדיקים יכולין לשנות דברי נבואתם מרעה לטובה, כי הכל תלוי במקבלי הנבואה, ואיך נביאים יכולים לשנות את זה, אלא שיש כמה דרכים או לשנות את המילים, או שיש טעמים בתורה, כי יש טעמים עליונים ותחתונים ויש טעמים רפים וחזקים, **כמו שיש טעמים בכל הדברים, שהטעם מהפך פירוש הדיבור כידוע.** היה אחד שקיבל מכתב מבנו שכתוב שם אבא תשלח לו מכנסיים, והאבא התקשר לראש הישיבה ואמר לו בזעם מה קרה כאן הרי בני שלח לי מכתב שכתוב בחוצפה, אמר לו ראש הישיבה תלוי איך קוראים אותו, אפשר עם טעמים של חוצפה ואפשר עם טעמים בניחותא.

ואותו דבר עם הילדים ובבית כל דבר תלוי עם איזה טעם וניגון אומרים את זה. **כ"ק אאמו"ר זצ"ל** היה אומר שאם בחור מסתובב ערב שבת ברחוב מרוב שעמום, צריכים להגיד לו שהסיבה לכך הוא שלא רוצה להעביר את הסדרא ולא רוצה לגזור צפריניים, דהיינו אם רוצים להעביר מסר לשני צריכים לדעת איך להעביר אותו.

היה לי רבי בחיידר, תמיד כשהוא התרגז על מישהו, היה אומר לילד, דו סמקן ירקן ברקן, וחשבו שזו קללה בהונגריה, אבל בסוף התגלה לנו שהתרגום בפרשת תרומה על הפסוק אודם פטמה ברקת שהם אבני חושן, הוא סמקן ירקן ברקן, אפשר לפרש אותו כקללה או כברכה. אמרנו **שהתפארת שלמה** היה אומר א שווארץ יאהר פאר דיר, והיו מפרשים את זה שהחושך יאיר לו. אותו דבר אפשר לקחת כל דבר ולפרשו איך שרוצים. הרשע חיפש כל הזמן לפרשו לרעה.

איתא **ברמזי תורה** אמרו רז"ל למה שלח יאשיהו המלך לחולדה הנביאה לדרוש אודות הספר הנמצא, ולמה לא שלח אל ירמיהו, ותרצו ז"ל מפני שהנשים רחמניות הן. ולכאורה אינו מובן כלל האיך שייך גבי נבואה רחמניות, והלוא הנביא אינו יכול לדבר יותר זולת מה שאמרו לו מפי השי"ת.

ושמעתי בשם מוריני ורבינו המגיד ממעזריטש זי"ע עיקר הטעם הוא זה, כי בוודאי היה כוח בדברו לשון הנבואה, היה לו יכולת להפך מרגזנות לרחמנות, והכוונה, כי באמת הנביא לא היה משנה ח"ו הדיבורים ששמע מפי הקב"ה, אך הדבר היה תלוי בניגון הנביא, באיזה ניגון היה מדבר הנבואה זו לישראל, וידוע כי הניגון הם טעמים שהם מחכמה, ועיקר הנבואה תלוי בטעמים, והראיה כי רובא דרובא הטעמים של איזה פסוק מהפכים פירוש הפסוק מפשרוטו, נמצא כי זה היה תלוי בדיבור הנביא, אם היה מדבר לישראל בטעמים חזקים אז היתה הנבואה כעין רוגזא, ואם היו בטעמים אחרים היו כעין רחמנות, ומה גם כי הנביא היה מעורר בזה רחמנות העליון על ידי טעמים של רחמים, ולכן שלח לחולדה, לפי שהנשים רחמניות הם, ויכולה להפך הנבואה ממדת רגזנות לרחמנות.

חשבתי להוסיף שבזידיטשוב היו נוסח מיוחד, ויכול להיות כנ"ל כי הטעמים הם רחמים ורצו לעורר רחמים וחסד על כל דבר.

כן הרשע רצה לפרש הדברים לרעה, כמו שאמר ודבר מה יראני והגדתי לך, פירוש, שימשוך המראה לטובת בלק. הקב"ה אמר אני ייתן לך כאלו מילים שימשיכו חסד ורחמים ולא רעה ח"ו. אך הקב"ה סידר הדברים שלא יוכל לעקום פיו ולשונו כלל. והרשע הבין זאת, ולכן אמר ברך לקחתי וברך ולא אשיבנה. שראה שלא יוכל לשנות הדברים כלל. ואין לו את היכולת לשנות שום דבר, ר' אשר אומר ברגע שאדם חושב טוב הקב"ה מכניס לך דיבורים טובים, ד' שפתי תפתח ואז ויפתח ד' את פי האתון ואז מדברים דיבורים קדושים, כל הטעיות הוא כשאדם חושב שהוא צריך לדבר ולעשות, אלא הדרך הוא לרצות ולחשוב טוב ואז הקב"ה יכניס לי מילים טובים, גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי והקב"ה שומר עלי שיצא מזה רק טוב.

ר' אשר אמר שמשיח יכול להגיע רק בהיסח הדעת, דהיינו אדם צריך לסלק את הדעת שלו משם ורק אז משיח יכול להגיע, אדם צריך לעשות ולא להפעיל, כי אדם יושב באיזה פגישה או לעסק או למבחן לישיבה ובסוף לא הצליח, ואז אדם נשבר, ולמה, כי הוא חושב שהכל הוא עושה, אבל למעשה הקב"ה רצה להראות לך שרק הוא יכול, ואיך הוא מראה לך את זה, ע"י שפתאום לא יכולתי ונשברתי מזה, ולמעשה אם זה צריך להיות זה יהיה ואם לא זה לא יהיה בסוף, וכדי שאדם לא יכנס למצב של גאווה ויאוש והשיברון, אז עדיף להיכנס למצב ולחשוב שלא אני עושה אלא הקב"ה עושה, ואז לא נשברים כלל.

וכן רמזו חז"ל בפסוק וטעם זקנים יקח, על בלק ובלעם, שניטל מהם בחינת הטעמים, כנ"ל. הם רצו לקחת את הדיבורים למצב של רעה אבל הקב"ה משך אותם לטעם טובה לישראל. ועיקר הדרך הוא לחשוב טוב ואז יהיה טוב.